

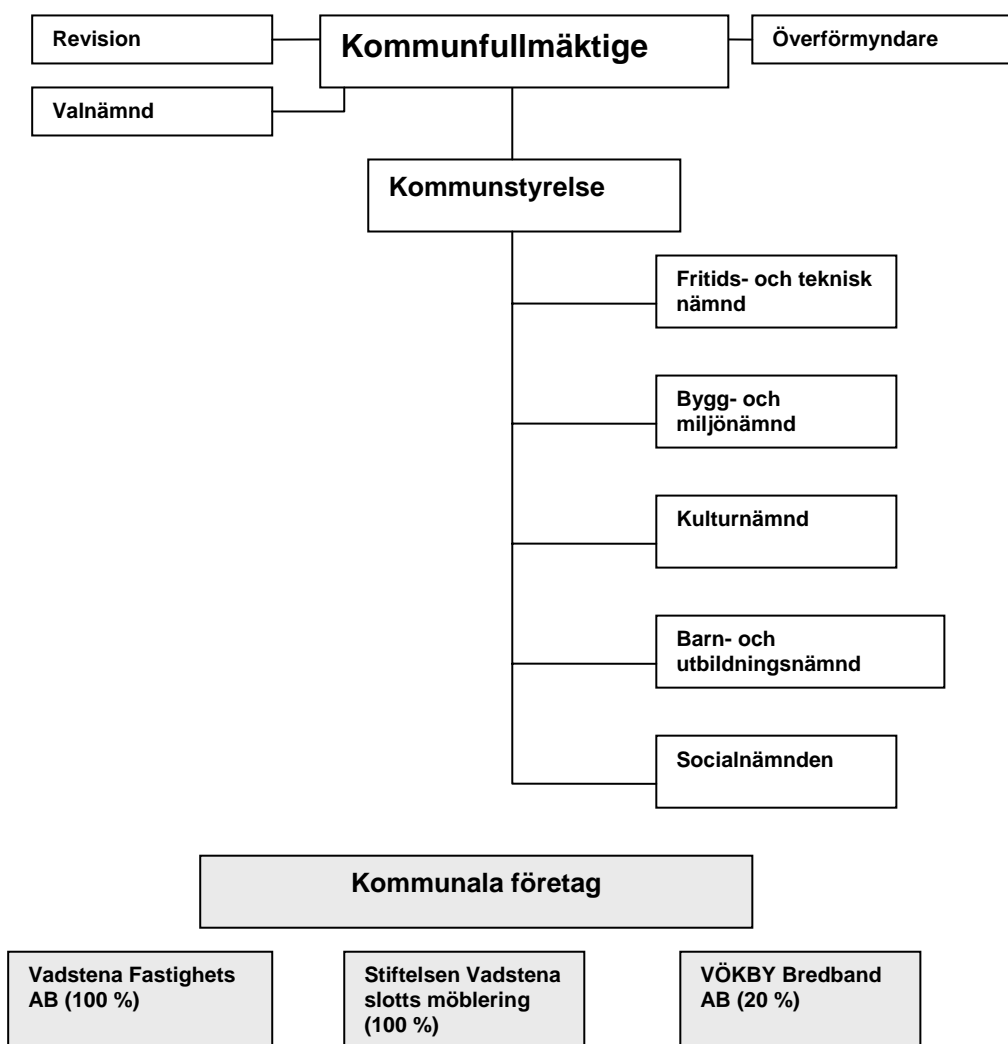
Årsredovisning

2008

VADSTENA
KOMMUN

Vadstena kommun

Antal invånare 2008-12-31	7 475
Landareal, km ²	356
Antal invånare per km ²	41
Skatt kommunen	21,25

Mandatfördelning 2007-2010

Socialdemokraterna	13
Moderaterna	9
Kristdemokraterna	4
Centerpartiet	3
Folkpartiet	2
Miljöpartiet	2
Vänsterpartiet	1
Sverigedemokraterna	1

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse

Kommunstyrelsens ordförande	4
Omvärldsanalys	5
Finansiell analys	6
Personalredovisning	13

Nämndernas redovisning

Kommunfullmäktige	15
Valnämnden	15
Kommunstyrelsen	16
Överförmyndaren	17
Fritids och tekniska nämnden	18
Bygg- och miljönämnden	19
Kulturnämnden	20
Barn- och utbildningsnämnden	22
Socialnämnden	26

Finansiell redovisning kommunen

Resultaträkning kommunen	30
Finansieringsanalys	30
Balansräkning	31
Notförteckning kommunen	32
Driftredovisning	34
Investeringsredovisning	34

Sammanställd redovisning

Kommunens företag	35
Resultaträkning koncernen	36
Finansieringsanalys koncernen	36
Balansräkning koncernen	37
Notförteckning koncernen	38

Redovisningsprinciper	40
------------------------------	-----------

Finansiell ordlista	41
----------------------------	-----------

Kommunstyrelsens ordförande

Inledning

Hur beroende vi är av omvärlden och hur fort förutsättningarna kan ändra sig fick vi bevis på 2008. Från att, i stort sett hela året, ha haft en stabil ekonomisk situation i världen så störtök ekonomin de sista månaderna. Ett fall som vi ännu inte har sett slutet på. Detta kommer utan tvekan att påverka även vår kommunala verksamhet. Hur mycket och i vilken omfattning är det än så länge allt för tidigt att uttala sig om.

Bra resultat 2008

Det vi ändå kan konstatera är att vi fick ett mycket bra ekonomiskt resultat 2008. Ett av de bästa sedan vi blev egen kommun för snart 30 år sedan. Mot den bakgrunden känns det paradoxalt att behöva varna för en mörk framtid. Samtidigt får vi inte lamslösas av alla oroande signaler som kommer. Vi måste hela tiden planera för en framtid där vi ska genomföra de åtagande som behövs för en positiv utveckling av vår underbara kommun.

Det vi ser, oberoende av vilken konjunktur vi har, är att antalet äldre ökar och att antalet yngre minskar både i fasta tal och som andel av hela befolkningen. Detta faktum har vi försökt ta hänsyn till i våra budgetar de senaste åren. Samtidigt kan vi inte ta detta faktum som omöjligt att påverka.

Ökad byggnation

Därför försöker vi hela tiden att arbeta för en ökad byggnation och därmed också en möjlighet för yngre människor att stanna kvar eller flytta hit för dem som så önskar. I förlängningen borde detta ge ett högre antal födda barn samt en ökad folkmängd. Genom åren har vi sett att Vadstena behåller sin ställning som en attraktiv kommun att flytta till. Med den beredskap vi har nu när det gäller lediga tomter så borde det vara möjligt att hålla kvar denna inriktning även i framtiden. Vi får då inte låta oss nedslås av den, som vi tror, tillfälliga svacka som världen just nu befinner sig i.

Nämnderna är på rätt väg

I vanlig ordning är det finansförvaltningen som genererar ett stort överskott. Det är något som vi är vana vid även om skatteintäkterna har visat en fallande trend. För året var det en försiktig budgetering för både löneökningar och förbifart som kom tillbaka i form av minskade kostnader.

Glädjande nog så har de stora nämnderna nu börjat närma sig ett nollresultat. Även om vi inte är där ännu så går det att följa utvecklingen och också ange mer i detalj vad orsaken till underskotten består av. Detta gör det naturligtvis enklare att åtgärda i framtiden även om det som alltid är så att behoven överstiger tillgången på pengar.

Framtiden

Det enda vi med säkerhet kan säga är att framtiden är mer osäker än på mycket länge. Förra krisen i början av 1990-talet hade allvarliga komponenter men var inte lika global som det vi nu ser. Trösten är ändå att många regeringar på allvar försöker både att mildra och åtgärda det som är möjligt att påverka. Detta leder förhoppningsvis till att kurvorna snart börjar peka åt rätt håll.

Innan det vänder får vi, efter bästa förmåga, försöka hålla ställningarna och arbeta för att vår kommun bidrar till en positiv utveckling av den totala ekonomin. Om många tillsammans bidrar på detta sätt så blir lidandet kort och framtiden ljus.

Jag vill rikta ett varmt tack till samtliga anställda och förtroendevalda för det viktiga arbete som alla har utfört under året.

Tommy Palmqvist
Kommunstyrelsens ordförande

Omvärldsanalys

Världen

Den internationella BNP-tillväxten har under de senaste åren varit mycket hög men under 2008 skedde en kraftig inbromsning och på flera håll har BNP minskat och en rad OECD-länder har uppvisat negativa tillväxttal.

Den amerikanska bolånemarknadens kris har påverkat inte bara den amerikanska marknaden utan även resten av världen. Komplexa finansiella strukturer har gjort det svårt att veta var eventuella förluster kan dyka upp vilket har skapat en osäkerhet på marknaden.

Flera länder har sänkt styrräntan, en del t.o.m. till noll. Ledande politiker runt om i världen har träffat överenskommelser om kraftfulla garantier och stöd till finanssektorn. Åtgärderna förutsätts mildra den finansiella förtroendekrisen men även de befarat snabbt försämrade globala konjunkturutsikterna motverkas, dels indirekt men även mer direkt genom en expansiv penningpolitik.

Sverige

Efter en kraftig ökning av BNP 2006 blev den något svagare under 2007 och 2008 blev den negativ, -0,2 procent. Detta är första gången sedan 1994 som BNP visar en negativ utveckling. Till följd av att finanskrisen fördjupats förlängs den pågående svenska konjunkturnedgången och den fortsatta utvecklingen är mycket oviss. Sveriges kommuner och landsting skriver i sin Ekonomirapport i oktober 2008 att de på kortare sikt räknar med betydande försvagningar av den globala produktions- och handelstillväxten, vilket får tydliga konsekvenser för den svenska utrikeshandeln. Därtill medför den dämpade tillförsikten hos svenska konsumenter och företag en svag konsumtions- och investeringstillväxt 2008-2009.

2007 var ett synnerligen starkt år på arbetsmarknaden i samtliga landets regioner och grupper. 2008 blev inte ett lika starkt år då antalet nyanmällda lediga platser minskade och antalet varsel ökade.

Kommunernas ekonomi

Kommunsektorn som helhet visade ett mycket bra resultat för 2006 och 2007. De närmaste åren kommer däremot kommunernas ekonomi snabbt att försämrans. Huvudförklaringen finns framförallt på inkomstsidan, där skatteunderlagstillväxten

växlar ned samtidigt som statsbidragen antas vara oförändrade. En svagare arbetsmarknad slår på det kommunala skatteunderlaget och kommunerna går mot några ekonomiskt tuffa år innan det vänder igen.

Från och med 2008 går intäkterna från den nya fastighetsavgiften till kommunerna. I och med att det generella statsbidraget minskades med exakt samma belopp har reformen varit neutral såväl för kommunsektorn som för den enskilda kommunen. Kommande år ska den årliga intäktsförändringen från fastighetsavgiften tillföras respektive kommun. Det innebär att utvecklingen av intäkterna kommer att variera och vara olika i olika kommuner.

Befolkning

Vid årsskiftet hade kommunen 7 475 invånare. Det är 61 kommuninvånare färre än för ett år sedan. Det är fortsatt lågt födelsetal och 2008 föddes 48 barn medan antalet avlidna var 104. Det var också något fler som flyttade ut än som flyttade till Vadstena.

Näringsliv och arbetsmarknad

Arbetslösheten har under det senaste året fortsatt minska vilket troligen inte kommer vara fallet under kommande år. Procentuellt var arbetslösheten fortfarande lägre i Vadstena 2008 (2,4 procent) jämfört med såväl riket (3,2 procent) som länet (3,5 procent). Vadstena präglas av ett stabilt näringsliv med flera små och medelstora företag. Kommunen har i likhet med övriga landet drabbats av varsel och uppsägningar, dock inte i så stor utsträckning som t.ex. grannkommunen Motala som är en viktig arbetsmarknad för Vadstens invånare.

Viktiga händelser under året

Flytten av turistbyrån påbörjades i slutet av 2008. Från och med 2009 finns turistbyrån i nyrenoverade lokaler i Rödtornet. Företaget Visit Vadstena AB har övertagit hyresavtalet för slottet.

Åtaganden

2007 undertecknades avsiktsförklaringen gällande förbifarten runt Vadstena. Det innebär att kommunen skjuter till egna pengar för att finansiera bygget tillsammans med regionförbundet Östsam och Vägverket. Avsikten är att avtalet ska skrivas under 2009 och byggstart är planerad till slutet av året.

Finansiell analys

Den modell som Vadstena kommun väljer för den finansiella analysen kallas RK-modellen. Denna modell syftar till att analysera fyra viktiga perspektiv som ska leda till en finansiell bedömning av kommunen och därmed bedöma huruvida kommunen har en god ekonomisk hushållning eller inte. Var och en av de fyra delarna analyseras med hjälp av ett antal finansiella nyckeltal som ska belysa ställningen och utvecklingen, i de flesta fall under den senaste treårsperioden.

Modellen bygger på de fyra områdena: resultat, kapacitet, risk och kontroll.

Resultat

Resultatet kartläggs och utreds. Utvecklingen av olika intäkter och kostnader bedöms. Investeringarna belyses även under detta avsnitt.

Kapacitet

Det andra perspektivet benämns kapacitet eller långsiktig betalningsberedskap. Det handlar om att redovisa vilken finansiell motståndskraft kommunen har på lång sikt. Ju svagare kapacitet, desto mindre förmåga har kommunen att klara framtida finansiella problem.

Risk

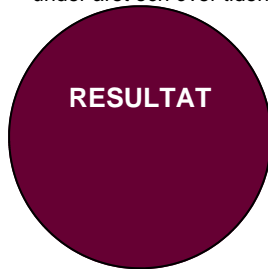
Området beskriver hur kommunen är exponerat finansiellt. Här analyseras borgensåtagande och pensionsskuld. En god ekonomisk hushållning visar även kommunens förmåga att på kort och lång sikt möta finansiella problem.

Kontroll

En god följsamhet mot budget är ett uttryck för god ekonomisk hushållning. I detta perspektiv analyseras hur ekonomiska planer följs.

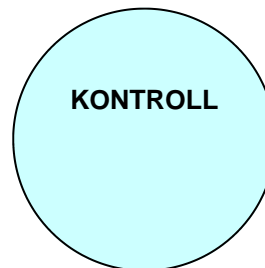

Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?

Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?

Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

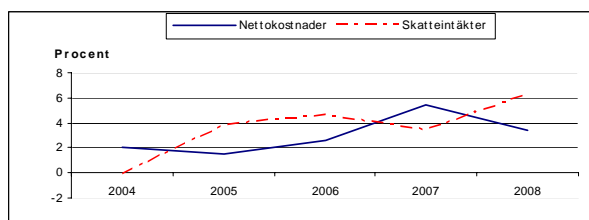
Vilken kontroll har kommunen över den finansiella utvecklingen?

Resultat och kapacitet

Förändring av kostnader och intäkter

Procentuell förändring	2008	2007	2006
Verksamhetens nettokostnader	3,4	5,5	2,6
Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning	6,2	3,4	4,6

En sund ekonomisk utveckling speglar att skatteintäkterna ökar mer än nettokostnaderna. Tabellen visar hur kostnader och intäkter förändrats under perioden 2006-2008. Under 2008 har nettokostnaden ökat med 3,4 procent. Kostnaderna inklusive av- och nedskrivningar har ökat med 1,7 procent medan intäkterna har minskat med 2,7 procent. De flesta kostnadsslag, förutom hyror och övrigt, har ökat i varierande grad. Skatteintäkter och generella statsbidrag samt utjämning ökade sammanlagt med 6,2 procent 2008. För att ha en god kontroll av kommunens ekonomi är det viktigt att följa nettokostnadernas utveckling i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag. Under 2007 ökade kostnaderna mer än intäkterna men 2008 var det omvänt vilket är bra då det är viktigt att kostnaderna inte ökar i snabbare takt än intäkterna.

Nettokostnads- och skatteutveckling 2004-2008

Olika kostnaders andel av skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning

Procent	2008	2007	2006
Verksamhetens andel	91,6	93,8	91,3
Avskrivningarnas andel	4,0	4,3	5,0
Finansnettots andel	0,5	0,7	0,8
Nettokostnadsandel inklusive finansnetto	96,0	98,8	97,0

Nyckeltalen i tabellen talar om hur stor andel som den löpande verksamheten tar i anspråk av skatter och bidrag. Det utrymme som därefter blir kvar kan användas till amortering av låneskuld, finansiering av investeringar samt sparande.

Bilden visar att verksamheten exklusive avskrivningar tog i anspråk nästan 92 procent av skatter och statsbidrag under 2008 vilket är en minskning sedan 2007 och i nivå med 2006. Avskrivningarnas andel har minskat och är nu 4,0 procent vilket är en effekt av lägre investeringskostnader under de senaste åren. Finansnettots andel fortsätter krympa och det beror främst på amortering av låneskulden och förändrade räntor. Nettokostnadsandelen inklusive avskrivningar och finansnetto är lägre än både 2007 och 2006.

Investeringsvolym

	2008	2007	2006
Investeringsvolym, netto, mnkr	9,8	7,2	8,5
Nettoinvesteringar/avskrivningar, procent	77	56	59

Kommunens nettoinvesteringar uppgick till 9,8 mnkr under 2008. Budgeten var 16,9 mnkr. Under de senaste åren har investeringarna understigit avskrivningarna. Ett nyckeltal under 100 innebär att kommunen inte reinvesteringar sina materiella anläggningstillgångar i samma takt som de skrivs av. Att VA-investeringar fr.o.m. 2007 ligger utanför Vadstena investeringsbudget förklarar en del av de minskade investeringskostnaderna och påverkar jämförelser mellan åren.

Finansiering av investeringar

	2008	2007	2006
Kvar av skatteintäkter efter drift mnkr	25,2	16,3	23,2
Självfinansieringsgrad i procent	257	226	273

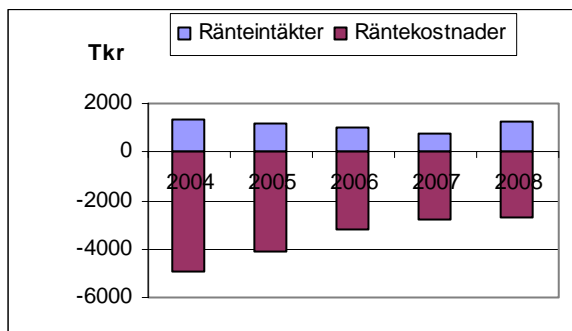
Ett viktigt nyckeltal när det gäller investeringar är självfinansieringsgraden. Den mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Självfinansieringsgraden är hög i Vadstena och innebär att kommunen kan finansiera investeringarna med skattepengar utan att ta upp nya lån.

Det är framförallt låga investeringsvolymerna som ger en hög självfinansieringsgrad även om också ett positivt resultat bidrar.

Finansnetto

Finansnettot, d.v.s. kommunens finansiella intäkter minus de finansiella kostnaderna, har successivt förbättrats under perioden. De finansiella intäkterna 2008 uppgår till 1,2 mnkr och består främst av ränteintäkter på likvida medel. God likviditet och höga räntor har påverkat utfallet. De finansiella kostnaderna uppgår till 2,7 mnkr och består av räntekostnader på upptagna lån samt ränta på pensionsskulden. De finansiella kostnaderna har bl.a. sjunkit något på grund av lägre låneskuld.

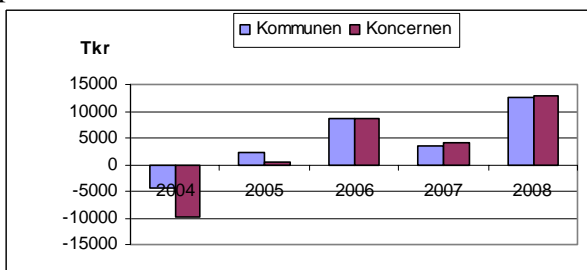

Kommunens finansnetto 2004-2008

Årets resultat

	2008	2007	2006
Årets resultat i tkr	12 500	3 458	8 664
Årets resultat/skatter och bidrag, procent	4,0	1,2	3,0
Årets resultat/eget kapital, procent	9,8	3,0	7,7

Årets resultat uppgår till 12,5 mnkr, vilket är 5,6 mnkr bättre än budget. Det är framförallt lägre kostnader som gör att resultatet blir så bra. Resultatet i förhållande till skatter och bidrag är 4,0 procent, vilket är högre än på flera år och kommunen når med råge det finansiella målet på 2 procent.

Resultat kommunen och koncernen 2004-2008

Balanskravsavstämning

Vadstena kommun har klarat det lagstadgade balanskravet sedan det infördes år 2000, med undantag för år 2004 då ett underskott uppstod. Enligt kommunallagen ska kommunen återställa

det egna kapitalet senast tre år efter det år det uppstod (tidigare två år). Tack vare överskott 2005 och 2006 är 2004 års underskott återställt.

Årets resultat på 12,5 mnkr ska reduceras med realisationsvinster på 0,8 mnkr för att komma fram till balanskravsresultatet för året som då blir 11,7 mnkr.

Soliditet

Soliditet är ett mått på kommunens långfristiga finansiella förmåga. Måttet visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med egna medel. Soliditeten uppgår 2008 till 48,9 procent. Det är en förbättring jämfört med tidigare år och det beror på förändringen av eget kapital då tillgångarna minskat något.

Procent	2008	2007	2006
Soliditet	48,9	43,7	44,6
Soliditet inkl. ansvarsförbindelsen	-20	-24	-15
Tillgångsförändring	-1,0	5,2	-4,0
Förändring eget kapital	10,8	3,1	8,4

Inkluderas däremot ansvarsförbindelsen för pensioner vid beräkningen av soliditeten försämras den radikalt och hamnar på - 20 procent. 2007 var siffran - 24. Det har skett en kraftig ökning av ansvarsförbindelsen på senare år och det beror på nya grunder för beräkning av pensionsskulden.

Skuldsättningsgrad

Procent	2008	2007	2006
Total skuldsättningsgrad	51,1	56,3	55,4
- varav avsättningar	4,4	4,2	3,8
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	28,6	29,1	25,1
- varav långfristig skuldsättningsgrad	18,1	23,0	26,5

Den del av tillgångarna som inte har finansierats med egna medel benämns skuldsättningsgrad. Kommunens totala skuldsättningsgrad hade ökat 2007 men minskade 2008 och uppgår nu till 51,1 procent. Den långfristiga skuldsättningsgraden har minskat framförallt beroende på amortering av lån. Avsättningarna som till största delen består av pensionsskulden, har fortsatt öka.

Kommunalskatt

En viktig del av bedömningen av kommunens finansiella kapacitet är vilken möjlighet kommunen har att påverka sina inkomstkällor. En hög kommunalskatt ger t.ex. ett mer begränsat

handlingsutrymme att generera en intäktsökning denna väg.

Den totala kommunalskatten exklusive kyrkoavgiften uppgick 2008 till 31,10 kr för Vadstena kommun, vilket är oförändrat mot tidigare år. I länet var genomsnittlig skatt 30,90. Kommunal skatten för Vadstena ligger högre jämfört med genomsnittet för både länet och riket. Med kommunens relativt höga utdebitering begränsas det finansiella handlingsutrymmet.

Kommunala skattesatser, kr	2008	2007	2006
Kommunal skattesats, Vadstena	21,25	21,25	21,25
Kommunal skattesats, länet	21,05	21,05	21,03
Kommunal skattesats, riket	20,71	20,78	20,83

Risk och kontroll

Likviditet

	2008	2007	2006
Likvida medel, tkr	41 691	28 865	27 190
Tillgängliga medel, tkr	56 691	43 865	42 190
Kassalikviditet, procent	77,5	74,2	73,3
Kassalikviditet inkl. checkkredit, procent	97,6	93,7	97,2
Kassalikviditet exkl. semesterlöneskuld, procent	98,9	95,0	98,5
Rörelsekapital, tkr	-12 549	-15 783	-11 496

För att mäta den kortfristiga betalningsberedskapen används måttet kassalikviditet. Är måttet 100 procent innebär det att de likvida medlen är lika stora som kortfristiga skulderna. Kassalikviditeten uppgår till 77,5 procent och är en kraftig förbättring sedan 2005 då den var 39,3 procent. Framförallt är det en ökning av likvida medel som är orsaken till förbättringen.

Om checkkrediten på 15 mnkr läggs till likvida medel blir kassalikviditeten nästan 98 procent vilket får betraktas som tillfredsställande.

I de kortfristiga skulderna ingår semesterlöneskulden med 16,2 mnkr. Hela skulden kommer inte att omsättas under ett år och därför redovisas även kassalikviditeten exklusive semesterlöneskulden för att få ett mer rättvisande nyckeltal.

Kassalikviditeten blir då 99 procent. Lägg även checkkrediten på 15 mnkr till detta så blir kassalikviditeten hela 125 procent vilket är bra. Det innebär att kommunens likviditet är mycket god.

Finansiella nettotillgångar

Tkr	2008	2007	2006
Omsättningstillgångar + finansiella anl. tillgångar	75 000	74 346	56 855
Kort- och långfristiga skulder	-122 071	-137 592	-129 468
Netto	-47 071	-63 246	-72 613

Finansiella nettotillgångar uttrycker betalningsberedskap på medellång sikt. De finansiella nettotillgångarna har kraftigt förstärkts sedan några år tillbaka. Amortering av lån har påverkat nettotillgångarna positivt men det är också ökningen av tillgångarna som är anledningen. Nyemission i koncernföretagen är en orsak. 2007 nyemitterades 5,7 mnkr i Vadstena fastighetsbolag och 2 mnkr är hänförliga till det nya försäkringsbolaget som bildats inom SmåKom och som Vadstena är delägare i.

De finansiella nettotillgångarna är fortfarande negativa varför kommunens medelfristiga betalningsberedskap är svag även om utvecklingen har varit god under senare år.

Räntor och valutor

Ur ett riskperspektiv är det viktigt att redovisa och beskriva eventuella ränte- och valutarisker. Med ränterisk avses risken för förändringar i räntenivån och med valutarisk avses risk för eventuella kursförluster vid utlandslån. En ökad genomsnittlig ränta med 1 procent på hela låneskulden skulle medföra en ökad nettokostnad på ca 473 tkr. Någon valutarisk föreligger inte för Vadstena då kommunen inte har några utlandslån. Samtliga kommunens lån på totalt 47,3 mnkr, har bunden ränta till en genomsnittlig ränta på 3,83 procent. Att räntan är bunden gör att risken för eventuella räntehöjningar sprids över tiden. Å andra sidan kan man inte dra fördel av om räntorna sjunker. Under 2008 amorterades 12,5 mnkr och 5 mnkr omsätts till nytt lån till en ränta på 4,91 procent. Räntorna har fluktuerat mycket under 2008 men det har inte drabbat kommunen i någon större utsträckning. Att kommunen kan amortera av lån är en viktig komponent för att minska den risk som lån utgör.

I tabellen nedan visas att nästan 50 procent av lånen förfaller till betalning eller villkorsändras 2009.

	Procent
Lån som förfaller år 2009	49
Lån som förfaller år 2010	9
Lån som förfaller år 2011	21
Lån som förfaller år 2012	21
Genomsnittlig ränta	3,83
Ränteförändring +/- 1 %, tkr	473

Borgensåtagande och koncernens resultat

Tkr	2008	2007	2006
Borgensåtaganden:	104 798	105 528	105 702
- varav kommunägda företag	104 500	104 500	104 500
- varav egna hem och småhus	298	348	465
- varav föreningar	0	680	737
Koncernens resultat	12 861	4 133	8 667

Stora borgensförbindelser kan betyda en väsentlig finansiell risk då kommunen kan komma att infria ett borgensåtagande i form av lösen av lån eller ägartillskott. Vadstena kommun har ett borgensåtagande på 104,8 mnkr eller 14 020 kr/invånare. 2007 var det 14 003 kr/invånare och jämfört med riket (18 634 kr/invånare) och länet (16 702 kr/invånare) samma år visar att kommunen har ett lägre borgensåtagande per invånare vilket är positivt.

Största delen av kommunens borgensåtaganden avser koncernens bostadsbolag Vadstena Fastighets AB (103,5 mnkr). Risken för att behöva infria borgensåtagandet för Vadstena Fastighets AB är låg. Under 2009 kommer åtagandet att öka till följd av att bolaget lånar 40 mnkr till renovering av radhusen på Hertig Johans gata.

1 mnkr avser borgen för VÖKBY Bredband AB. Företaget hade inte visat några överskott sedan starten och 2006 fick de fem delägarkommunerna göra en nyemission motsvarande 800 tkr för Vadstenas del. Bolaget har varit i en uppbyggnadsfas och för första gången visade VÖKBY Bredband AB 2007 ett överskott.

Dessvärre visar bolaget återigen ett underskott för 2008.

Viss risk för borgensinfriande finns, alternativt finns risken med ett eventuellt aktieägartillskott.

Borgen för egna hem och småhus minskar och även om det föreligger risk att behöva infria borgen är det förhållandevis låga belopp det handlar om och fördelat på flera objekt. Kommunen har inte längre några borgensförpliktelser gentemot föreningar.

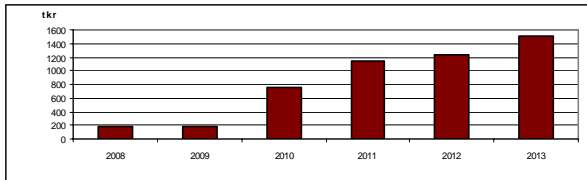
Kommuninvest

Vadstena kommun är medlem i Kommuninvest ekonomiska förening. 2008-12-31 var det 223 kommuner och landsting som är medlemmar. Samarbetet kring finansiella tjänster har varit framgångsrikt då så stor del av Sveriges kommuner och landsting samverkar. All upplåning i Kommuninvest sker med stöd av solidarisk borgen, såsom för egen skuld. Denna kombineras med ett avtal borgensmännen emellan och innehåller bestämmelser om i vilken ordning en borgensman kan fördela eventuella krav från långivaren. Grundtanken i avtalet är att varje borgensman har ett slutligt ansvar för ett belopp som motsvarar vad borgensmännen har lånat via Kommuninvest. Vadstena kommun hade vid årsskiftet lån hos Kommuninvest uppgående till 40 mnkr vilket är 85 procent av kommunens totala skuld. Risk för borgensinfriande bedöms som liten.

Pensionsåtaganden

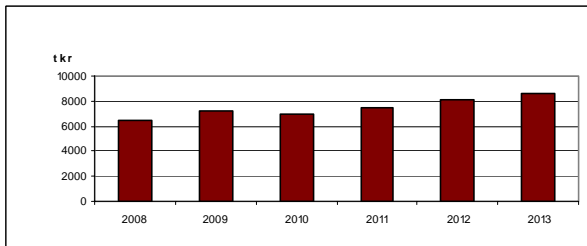
Pensionerna är en växande kostnad för kommunerna. Kommunens totala pensionsskuld inklusive löneskatt uppgår 2008 till 190,3 mnkr, varav den största delen (94 procent) redovisas inom linjen bland ansvarsförbindelser. Den kraftiga ökningen mellan 2006 och 2007 beror på nya riktlinjer för beräkning av pensionsskulden vilket bl.a. innebär nya livslängdsantaganden och förändrad kalkylränta.

Pensionsåtagande inklusive löneskatt, tkr	2008	2007	2006
Ansvarsförbindelsen	179 692	178 900	149 795
Avsättningar pensionsskuld	10 579	10 388	9 217
Totalt pensionsåtagande	190 271	189 288	159 012

Prognos förändring av pensionsskuld 2008-2013

Framtida pensionsutbetalningar utgör en stor risk när dessa på sikt ökar. I tabellen nedan visas hur prognosen för utbetalningarna ökar med 2,1 mnkr, 33 procent, mellan 2008-2013. Dessa kostnader ska rymmas inom kommunens övriga verksamhetskostnader. 2008 års prognos visar en något mindre ökning än prognosen 2007.

Prognos utbetalningar pensioner 2008-2013

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

Nämndernas budgetavvikelse under 2008 är -2,5 mnkr. De stora nämnderna barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden visar båda underskott gentemot budget på 2,3 respektive 1,8 mnkr. Kommunfullmäktige visar ett mindre underskott på 64 tkr medan övriga nämnder visar överskott på tillsammans 1,7 mnkr

Finansförvaltningen redovisar en positiv budgetavvikelse på 8 mnkr och avser till största delen överskott på anslaget för löneökningar och kostnader för förbifarten som inte betalats ut då arbetet med vägen inte satts igång.

En viktig förutsättning för att uppnå god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder klarar av att bedriva verksamhet med tilldelat budgetanslag, det vill säga att det finns en budgetföljsamhet i kommunen. Om budgetdisciplinen är svag finns risk att kommunen inte klarar balanskravet. Måttet visar hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till att en god ekonomisk hushållning upprätthålls.

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har lättare att korrigera eventuella svackor i ekonomin på kort sikt. I tabellen redovisas hur nämndernas resultat är jämfört med inlämnade prognoser under året.

Tkr	Uppföljning april	Delårsbokslut augusti	Bokslut
Kommunfullmäktige	0	0	-64
Kommunstyrelsen	-56	-240	352
Valnämnden	0	0	5
Överförmyndare	0	0	100
Revisorer	0	0	181
Fritids- och tekniska nämnden	0	150	979
Bygg- och miljönämnden	0	0	5
Kulturnämnden	0	-73	68
Barn- och utbildningsnämnden	-4 673	-4 066	-2 288
Socialnämnd	-715	-1 500	-1 843
Netto	-5 444	-5 729	-2 505

Budgetföljsamheten har förbättrats jämfört med förra året även om prognoserna under året har en tendens att visa sämre resultat än utfallet i bokslutet. Att det blir bättre utfall beror också på nämndernas aktiva åtgärder för att minska underskotten. Under 2008 utökades antalet prognostillfällen och fokus lades mer på årsbudgeten vilket har haft en god effekt på att arbeta mot en budget i balans.

Finansiella mål

Vadstena kommun har beslutat om ett antal finansiella mål kopplat till god ekonomisk hushållning och god finansiell ställning

Mål för god ekonomisk hushållning		Måluppfyllelse 2008
Skattesatsen bibehålles oförändrad under perioden	Oförändrad	Mål uppfyllt
Årets resultat bör uppgå till minst 2 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning	4 procent	Mål uppfyllt
Verksamhetens nettokostnader bör inte överstiga 97 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning	95,6 procent	Mål uppfyllt

Mål för god finansiell ställning		Måluppfyllelse 2008
En strävan är att soliditeten under planperioden inte ska understiga 35 procent	48,9 procent	Mål uppfyllt
Sänkning av låneskulden bör ske	-12,5 mnkr	Mål uppfyllt
Det kapital kommunen frigör vid eventuell avyttring av egendom ska i första hand användas till att minska skulder	Ingen avyttring	Mål uppfyllt
Nettoinvesteringarna bör finansieras med skattemedel vad gäller icke affärsdrivande verksamhet	Ingen nyupplåning 2008	Mål uppfyllt

Alla finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylldes 2008, framförallt beroende på det mycket goda resultatet. Nämnderna har också lyckats hålla nere nettokostnadsutvecklingen vilket har betydelse för att kostnaderna inte överstiger intäkterna.

Ekonomichefens avslutande kommentarer

Följande kan konstateras:

+ Ett mycket positivt resultat för året
God likviditet
Skatter och utjämning har ökat mer än nettokostnaderna
De långfristiga skulderna har minskat

- Budgetföljsamheten skulle kunna bli ännu bättre
Låg investeringsnivå

Sammanfattningsvis

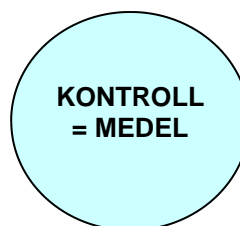
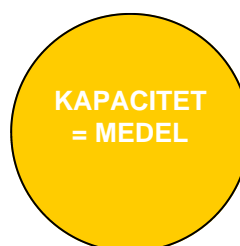
Betalningsstyrkan på kort sikt är tillräcklig. Investeringar har under året helt finansierats med egna medel vilket är bra och i linje med kommunens finansiella mål. Att kommunen har amorterat lån på 12,5 mnkr och samtidigt har en mycket god likviditet är starkt.

2008 ökade skatteintäkterna mer än nettokostnaderna vilket är av stor vikt för att undvika budgetunderskott.

De flesta lån har en bunden ränta och förfaller vid olika tidpunkter. Det sprider risken med räntenivåerna.

Slutsats

Det blev ett mycket gott resultat för 2008, det bästa sedan 1992 och det andra bästa sedan kommunen blev självständig 1980. Med tanke på de betydligt sämre åren som väntar då skatteprognoserna visar dystra siffror är det viktigt att kommunen inte har ådragit sig en kostnadsnivå som blir svår att klara. Det goda resultatet är en bra grund att stå på men det kommer att behövas ytterligare åtgärder för att klara kommande års balanskrav.

Marie Hillman, ekonomichef

Personalredovisning

Antalet anställda

Vid årsskiftet 2008-2009 hade kommunen 612 tillsvidareanställda personer eller 547 årsarbetare.

	Antal anställda	Antal årsarbetare	Förändring		%	
			Anst/årsarb	förändring		
05/06	664	593				
06/07	656	580	8	13	1,2	2,2
07/08	634	567	22	13	3,3	2,0
08/09	612	547	22	20	3,4	3,5

Förändring av antal anställda och antal årsarbetare 2005-2009.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är oförändrad jämfört med 2007, 89 procent.

Yrkesområden

Tre områden dominerar personalmässigt kommunens verksamhet. Störst är omsorgen med 42 procent av alla anställda. Hit räknas all vård och handikappomsorg. Näst störst är skola och undervisning med 20 procent. Här ingår även Vadstenagymnasiet. Den tredje stora enskilda verksamheten är barnomsorgen med 14 procent av de anställda. Övriga grupper som kultur, gatu/park, vaktmästeri, kök, städ samt administration motsvarar tillsammans ca 24 procent. De senaste åren har personalfördelningen mellan de olika yrkesgrupperna varit i det närmaste konstant.

Kön och ålder

Stora verksamhetsområden som vård, skola och barnomsorg är starkt kvinnodominerade. 83 procent av den tillsvidareanställda personalen är kvinnor. Fördelningen mellan könen har varit nästan oförändrad de senaste åren. Anledningar till detta stabila förhållande kan vara flera, t.ex. att en relativt liten personalrörlighet begränsar möjligheterna till nyanställningar. Andelen deltidssamarbetande kvinnor minskade mellan 1997 och 2005 med ca 10 procentenheter till 40 procent. Därefter har andelen stigit något och är årsskiftet 2008/2009 43 procent. Männerna har under perioden 1997 till 2008 ökat andelen deltidssamarbetande i egna gruppen, från 8 till 18 procent. Detta ska ses utifrån den relativt lilla gruppen män på totalt 101 personer.

Åldersstruktur

Tabellen nedan beskriver åldersstrukturen på de anställda. Den största gruppen utgörs även i år av personer i åldersspannet 55-59 år.

Medelåldern för samtliga tillsvidareanställda är 47,2 år. En liten ökning jämfört med 2007. Skillnaden i medelålder mellan könen är relativt konstant sett över åren. Männens medelålder är ca 4 år högre än kvinnornas.

Det har blivit vanligare att arbeta kvar efter 65 år och enligt tabellen var det sex personer som var över 65 år.

Ålder	2008	2007	2006	2005	2004
20-24	18	15	14	8	8
25-29	27	30	23	25	28
30-34	43	54	70	76	84
35-39	86	85	74	82	75
40-44	75	80	76	76	74
45-49	72	77	84	81	89
50-54	82	83	91	98	103
55-59	117	115	118	125	115
60-64	86	93	106	93	82
65-	6	2			
Summa	612	634	656	664	658

Antal anställda fördelat på ålder 2004-2008

Anställningstid och medellön

En relativt låg personalomsättning innebär långa anställningar. Den genomsnittliga anställningstiden i kommunen för tillsvidareanställd personal är 14,8 år. Det är kvinnorna som jobbat längst, 15,2 år mot männens 13,1 år.

Medellönen för kvinnor är 22 160 per månad och för män 25 302 kr per månad. Kvinnornas medellön utgör 88 procent av männens medellön. Jämförelsen tar inte hänsyn till yrkestillhörighet.

Nettoarbetstid – tid för arbete

Den totala överenskomna arbetstiden uppgick 2008 till 1 176 327 timmar. Nettoarbetstiden har mellan 2005 och 2008 ökat från 71,4 procent till 74,2 procent av den totala arbetstiden. En ökning med 2,8 procentenheter som ger en ökad närvaro motsvarande drygt 15 årsarbetare. Frånvaron, d.v.s. skillnaden mellan total överenskommen arbetstid och nettoarbetstid, har flera orsaker men de största är semester 7,9 procent (7,8 procent år 2007), sjukdom 5,4 procent (6,2 procent 2007). Arbetstiden ökas av overtid- och mertidsarbete med 2,9 procent.

Sjukfrånvaro

Tabellen på nästa sida visar sjukfrånvaron för alla tillsvidare- och månadsanställda utifrån den lagstadgade redovisningen.

Sjukfrånvaro %	2008	2007	2006	2005	2004
Totalt	6,1	6,6	7,0	8,2	8,6
Kvinnor	6,64	7,0	7,7	9,3	9,9
Män	3,83	5,2	4,4	4,0	3,9
29 år och yngre	3,49	2,5	4,0	4,6	4,1
30-49 år	5,02	6,6	7,4	8,8	9,2
50 år och äldre	7,41	7,6	7,1	7,9	9,0
Totalt som varat i 60 dagar eller mer, dagar	59,5	63,4	67,6	74,1	74,6

Sjukfrånvaro 2004-2008

Den totala sjukfrånvaron har under perioden 2002-2008 minskat från 10 procent till drygt 6 procent, d.v.s. med mer än en tredjedel. Oavsett kön är minskningen tydligast i åldersgruppen 50 år och uppåt. Andelen dagar för sjukfrånvaro 60 dagar eller längre fortsätter att minska.

Kostnader för sjukfrånvaro

Kommunen har betalat ut 2,2 mnkr i sjuklön (exklusive lönebikostnader) till anställda med månadslön och 112 tkr till timvikarier. Motsvarande siffror för 2007 var 2,1 mnkr respektive 139 tkr. Eftersom andelen korttidsfrånvaro har ökat har kostnaderna för sjukfrånvaro inte minskat lika mycket som sjukfrånvaron.

Personalomsättning

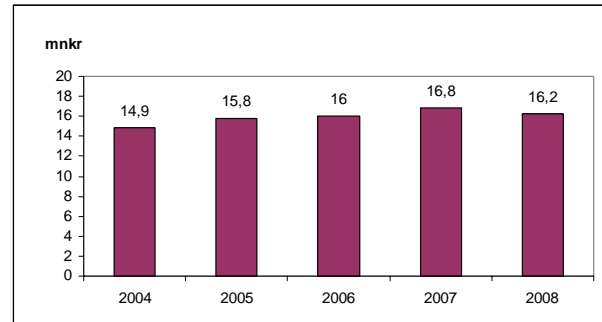
Under 2008 har kommunen utlyst 31 tjänster, varav 21 inom socialförvaltningen. Detta innebär en personalomsättning på ca 5 procent.

Pensionsavgångar

Under de närmaste fem åren kommer enligt statistiken ca 15 procent av kommunens anställda att gå i ålderspension och t.o.m. 2015 kommer ca 24 procent ha gått i ålderspension under förutsättning att de arbetar fram till 65 års ålder. Betydligt fler har av olika skäl slutat sin anställning före 65 års ålder än de som väljer att kvarstå i tjänst till 67 års ålder.

Semester- och övertidsskuld

Kommunens semester- och övertidsskuld minskade 2008 efter flera år av ökning. Årets minskning var 630 tkr, varav 250 tkr avser minskning till följd av förändrat personalomkostnadspåslag. Skulden är nu 16,2 mnkr jämfört med 2007 då den var 16,8 mnkr. Minskningen bokfördes som en kostnadsminskning i resultaträkningen.

Semester- och övertidsskuld 2004-2008

Kommunfullmäktige

Ordförande: Inger Gustafsson Printz (S)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	0	0	0
Kostnader	-900	-727	-617
<i>varav kapitalkostnader</i>	0	0	0
Nettokostnader	-900	-727	-617
Budget	-836	-628	-615
Budgetavvikelse	-64	-99	-2
Nettoinvesteringar	0	0	0

Årets resultat

Kommunfullmäktige visar ett underskott på 64 tkr jämfört med budget. Det beror bl.a. på middagen för deltagarna i Vadstena Forum som ej fanns med i budgeten samt att kostnaden för att annonsera kommunfullmäktiges sammanträden har ökat.

Vadstena slott

Årets verksamhet

Kommunfullmäktige är den högsta beslutande församlingen i kommunen. Kommunfullmäktige ska besluta i ärenden av principiell karaktär som har betydelse för kommunen. Beslut och styrning ska ske genom att fastställa mål, anvisa medel och utvärdera den kommunala verksamheten.

Möjligheten att utnyttja allmänhetens frågestund vid varje sammanträde har inte fått genomslag i den omfattning som är önskvärt. Möjligheten att lämna medborgarförslag har ökat något under 2008.

Framtiden

Arbetet med kommunfullmäktiges målbeskrivning är påbörjad vilket är en förutsättning för möjligheten till framtida kvalitetsarbete och kontroll över verksamheten.

Flytten av kommunfullmäktiges sammanträden till Rödornet närmar sig, vilket ger ett sammanträdesrum anpassat till ändamålet.

Valnämnden

Ordförande: Lars G Karlsson (S)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	0	0	110
Kostnader	-3	-3	-227
<i>varav kapitalkostnader</i>	0	0	0
Nettokostnader	-3	-3	-117
Budget	-8	-8	-142
Budgetavvikelse	5	5	25
Nettoinvesteringar	0	0	0

Årets resultat

Valnämnden har ett mindre överskott på 5 tkr jämfört med budget. Då inget val har genomförts under 2008 har kostnaderna för nämnden endast bestått av ordförande- och sammanträdesarvoden.

Årets verksamhet

Inga val har genomförts under året och nämnden har endast sammanträtt två gånger.

Framtiden

Nästa val genomförs 2009 då det är val till Europaparlamentet. Nästa allmänna val genomförs 2010.

Om beslut om att en folkomröstning ska genomföras lokalt eller på riksnivå så ska kommunen bekosta genomförandet av valet i den egna kommunen. Medel för detta finns inte upptaget i budget och ett sådant beslut skulle därför utgöra ett hot mot det ekonomiska resultatet. Skulle man besluta om folkomröstning måste valnämnden begära mer pengar till sin verksamhet.

Kommunstyrelsen

Ordförande: Tommy Palmqvist (S)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	22 143	26 276	24 205
Kostnader	-50 205	-50 881	-47 750
varav kapitalkostnader	-2 230	-2 089	-1 592
Nettokostnader	-28 062	-24 605	-23 545
Budget	-28 414	-25 422	-24 998
Budgetavvikelse	352	817	1 453
Nettoinvesteringar	-2 415	-2 741	-2 775

Årets resultat

Kommunstyrelsen redovisar sammantaget ett överskott mot budget på 352 tkr. Överskottet hänförs framförallt till lägre personalkostnader än budgeterat inom administrationen beroende på bl.a. vakanser. Även lägre kostnader för bland annat köp av tjänster har bidragit till överskottet. Dessutom ökade intäkterna i och med att Vadstena åtog sig telefonistuppdraget åt Ödeshögs kommun. Turismverksamheten visar däremot återigen ett större underskott beroende på betydligt lägre intäkter än budget.

För kostenheten blev det ett mindre underskott beroende på ökade el- och livsmedelskostnader samt att kostnader för mattransporter steg till följd av dyrare bränsle. Intäkterna minskade något då restaurangen är stängd på helger.

Årets verksamhet

Kommunstyrelsens huvuduppgifter finns reglerade i reglementet för kommunstyrelsen. En av huvuduppgifterna är att leda och samordna den kommunala verksamheten.

Under 2008 inrättades ett utskott för turism- och personalfrågor.

Från och med augusti levererar kostenheten lunch till alla kommunala förskolor. Totalt antal producerade portioner under 2008 var 350 000 stycken vilket är lika många som året innan. Antalet specialkost har ökat vilket ställer högre krav på verksamheten. Kostenheten arbetar med att i så stor utsträckning som möjligt laga mat från grunden och inte använda halv- och helfabrikat.

Vadstena/Motala samordningsförbund avslutade under året överenskommelse med arbetsmarknadsenheten. Arbetsförmedlingen utnyttjade ett fåtal platser på AME-produktion och platserna har istället använts av bl.a. gymnasieskolan, individ- och familjeomsorgen och flyktingmottagningen.

Under 2008 togs 15 flyktingar emot vilket är 5 färre än avtalat. Att det blev färre än avtalat berodde på att Migrationsverket inte kunde anvisa familjer som matchade de tillgängliga lägenheterna

och att personer som fått anvisning till Vadstena tackade nej till kommunplaceringen. Tillsammans med de personer som mottogs 2006-2007 fanns 72 personer i introduktion under 2008.

Kommunens växel ingår som en del av VÖKBY-kommunernas gemensamma växelsystem och sedan slutet av 2007 svarar Vadstens växeltelefonister även åt Ödeshögs kommun.

Under senhösten påbörjades flytten av turistbyrån från Slottet till Rödtornet och i december arrangerades Gammeljul på Vadstena slott. På grund av flytten ansvarade Svenska slottsmässor för årets upplaga.

Vadstena kommun deltar i ett jämförelsenätverk initierat av Sveriges kommuner och landsting, Finansdepartementet och Rådet för kommunala analyser. Under 2008 genomfördes jämförelser om särskilt boende och hemtjänst. Under hösten startade jämförelser inom förskola. Jämförelserna är givande för deltagande kommuner och skapar utveckling i den egna verksamheten.

Ötsam har tagit initiativ till att samla länets kommuner till arbete med översiktlig planering. Det första delprojektet handlar om att ta fram ett statistikpaket för respektive kommun.

Under 2008 har arbetet med framtagande av ny översiktsplan för Vadstena startat.

Rödtornet dit turistbyrån har flyttat

Framtiden

AME-produktion har under året getts möjlighet att hyra andra lokaler och efter renovering kommer verksamheten att flytta in i dessa. Det ger ökade möjligheter att utveckla verksamheten.

Uppdraget att utföra telefonistjänster åt Ödeshögs kommun beräknas fortsätta vilket ger möjlighet till fler tjänster än tidigare. Det kan bl.a. vara till nytta vid dirigerings av samtal vid exempelvis behov av Krisledning.

Under 2009 kommer ekonomisystemet att bytas ut vilket innebär att ekonomiadministrationen kan effektiviseras.

2009 startar arbetet med att organisera framtidens turistbyrå i Vadstena. Under februari öppnar turistbyrån sin verksamhet i de nyrenoverade lokalerna i Rödtornet.

Överförmyndaren

Inger Gustafsson Printz (S)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	0	0	0
Kostnader	-400	-299	-347
varav kapitalkostnader	0	0	0
Nettokostnader	-400	-299	-347
Budget	-500	-294	-226
Budgetavvikelse	100	-5	-121
Nettoinvesteringar	0	0	0

Årets resultat

Årets resultat visar ett överskott på 100 tkr jämfört med budget. Budgeten utökades under året med 206 tkr. Anlitande av juridisk kompetens har varit något mindre än tidigare år och det har även varit mindre kostnader för utbildning av överförmyndare och ersättare.

Årets verksamhet

Överförmyndarens verksamhet är lagreglerad och styrs bl.a. av bestämmelserna i föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen. Arbetet ska utifrån lagarnas föreskrifter tillgodose kommuninvånarnas behov av rättssäkerhet. Verksamheten ska ge garanti mot rättsförluster för personer som själva inte kan ta tillvara sin rätt, förvalta sin egendom eller i vissa fall sörja för sin person. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet och granskar överförmyndarens verksamhet.

Överförmyndarens uppgifter består i att utreda och föreslå tingsrätten att besluta om ställföreträdare och att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Tillsynen sker huvudsakligen genom granskning av de årsredovisningar som lämnats in.

I överförmyndarens uppgift ingår även att fastställa arvoden till gode män och förvaltare, att godkänna uttag från spärrade bankkonton, att granska och godkänna köpekontrakt och arvsskiften samt att i övrigt godkänna olika former av större kapitalplaceringar.

Kvaliteten i verksamheten säkerställs genom granskning från länsstyrelsens juridiska avdelning.

Verksamhetens omfattning och svårighetsgrad varierar och antalet ärenden är i ständig ökning om än i mindre takt under 2008 då antalet ärenden var lika många som 2007.

Information om verksamheten till anställda inom vård och omsorg har skett vid ett flertal tillfällen under året.

Flera av kommunens gode män/förvaltare har gått en utbildning genomförd i samarbete med Motala.

Framtiden

Planerade åtgärder för verksamheten är att i samarbete med andra kommuner i västra Östergötland inrätta ett gemensamt administrativt kontor med utbildade tjänstemän i form av jurist och handläggare. Varje kommun har kvar sin politiskt valda överförmyndare. Förändringen kommer troligtvis att ske fullt ut till nästa mandatperiod. Reglerna i föräldrabalken har ändrats vad gäller arvoden till gode män/förvaltare. Förändringen är till fördel för huvudmännen vilket innebär att kostnaden för kommunen ökar.

Kommunhuset

Fritids- och tekniska nämnden

Ordförande: Per Carlsson (M)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	34 794	36 745	41 652
Kostnader	-60 929	-63 169	-67 498
varav kapitalkostnader	-8 297	-7 959	-13 003
Nettokostnader	-26 135	-26 424	-25 846
Budget	-27 114	-26 753	-26 229
Budgetavvikelse	979	329	383
Nettoinvesteringar	-6 839	-3 236	-5 234

Årets resultat

Fritids- och tekniska nämnden redovisar för året ett överskott på 979 tkr jämfört med budget. Huvudskälet till överskottet är att kommunen i mars 2008 erhöll försäkringsersättning avseende stormskadan på sporthallens tak 2007 med totalt 928 tkr.

I övrigt redovisas överskott för bl.a. arvodeskostnader för nämnden, föreningsbidrag och personalkostnader till följd av vakanser.

Större underskott redovisas avseende kollektivtrafiken och gratisbussen, fastighetsenheten, gatubelysning, idrottsanläggningar samt räddningstjänst.

Årets verksamhet

Fastighetsenheten ansvarar för drift, fastighetsunderhåll samt lokalvård i kommunens fastigheter. I ansvaret ligger också skötsel av tomtmark där grönytor och snöröjning ingår.

Större underhållsarbeten och investeringar som påbörjats och färdigställda under 2008 är ombyggnad av Rödornets bottenvåning till turistbyrålokaler och ombyggnad av Wasagården till fler äldreboendelägenheter. Arbetet med att öka tillgängligheten i kommunens lokaler har fortsatt och installation av brand- och inbrottslarm i fastigheter utfördes. Dessutom installerades en ny kylkompressor i ishallen.

Gatu-VA-parkenheten ansvarar för drift- och underhåll samt sanering och nyanläggning av kommunens gator, parker och lekplatser.

Gatu- och VA saneringsarbeten utfördes bl.a. på Backegatan, Skänningegatan samt i Borghamn. Ytterligare investeringsarbeten som utfördes var bl.a. parkeringsplatser i övre hamnparken, utbyte av gatuljus, start av exploatering av etapp 2 Drottningmarken. Gång- och cykelväg utmed riksväg 50 färdigställdes under 2008.

Antalet besökare i simhallen har ökat med 2 procent under 2008. En anledning är den utmärkta

gymverksamheten tillsammans med Concept Motion AB.

Det är fortsatt lång väntetid, 2 år, för en vadstenabo att få en av de ca 370 båtplatserna, vilket gör att behovet av fler platser är stort.

Stenläggning på Skänningegatan, Fotograf: Bengt Åhs

Framtiden

Det kommer stora och viktiga arbetsuppgifter i samband med de planer som finns i kommunen, bl.a. med förbifarten som beräknas starta under senare delen av 2009. Hamn- och slottsområdet, Kronoängens industriområden samt Drottningmarkens fortsatta utbyggnad är andra projekt på gång framöver. Dessa arbetsuppgifter kommer att klaras av med hjälp av externa konsulter. Arbetet fortsätter med den planerade sammanslagningen av kommunens fastighets- och parkenhet och Vadstena fastighetsbolag AB som beräknas genomföras 2011.

Mål	Måluppfyllelse 2008
Ökade ambitioner för en vacker, välvårdad och attraktiv stadsmiljö, bl.a. utökad gatuunderhåll.	Anslag för gatuunderhåll utökad med 500 tkr. Asfaltering av gator i Vadstena har utförts.
Deltaga i planering för fortsatt utbyggnad av bostäder och industrier.	Start för exploatering av etapp 2 på Drottningmarken.
Medverka till en kreativ omställning/ombyggnad av institutionsboenden.	Ombyggnad av Wasagården har gjorts 2008.
Medverka till att kommunikationerna även med kollektivtrafiken uppfattas som bättre än i dag.	Skolskjutsarna fungerar som "gratisbuss" på landsbygden under skoltid.

Bygg- och miljönämnd

Ordförande: Gary Sparrborn (M)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	1 499	1 711	1 774
Kostnader	-4 063	-3 952	-3 658
varav kapitalkostnader	-33	-25	-33
Nettokostnader	-2 564	-2 241	-1 884
Budget	-2 569	-2 452	-1 902
Budgetavvikelse	5	211	18
Nettoinvesteringar	-43	-81	0

Årets resultat

Nämnden visar för 2008 i stort sett ett balanserat resultat mot budget, + 5 tkr. Plan- och bygglovsverksamheten visar ett underskott på 407 tkr beroende på i första hand lägre avgifter än budgeterat samt kostnader för stadsarkitekt och köpta tjänster från arkitektbyråer för planarbeten. Miljö- och hälsoskyddsverksamheten visar däremot ett överskott mot budget på 413 tkr. Överskottet härrör sig till största delen från de avgifter som kommunen tar ut för sin tillsynsverksamhet.

Årets verksamhet

Plan- och bygglovsverksamheten

Även 2008 har varit ett intensivt år för nämndens verksamhet. Under året har bl.a. följande planarbeten påbörjats eller färdigställts, detaljplan för återvinningscentralen vid Tegellöten, detaljplan för hamn- och slottsområdet, planprogram för Kronoängen, översiktsplan för vindkraft, kommunens stora översiktsplan och arbetsplan för förbifart tillsammans med Vägverket.

Enheten arbetar med detaljplaneprogram för området intill slottet 2008-2009. Foto: Bergslagsbild

Miljö- och hälsoskydd

Under året har miljö- och hälsoskyddskontoret genomfört en uppdatering av tillsynsutredningen som senast aktualiserades 2003. På grund av

begränsade personalresurser har en stor del av den lagstadgade tillsynen fått prioriteras bort i tillsynsplanen för 2008. Huvudinriktningen av verksamheten har varit tillsyn och nygodkännande/registrering av livsmedelsföretag enligt den nya EU-lagstiftningen.

Framtiden

Plan- och bygglovsverksamheten har under 2008 startat upp många stora projekt och arbetet med dessa kommer att pågå under de kommande åren. Bl.a. översiktsplan för vindkraft, ny förbifart, hamn- och slottsområdet, Kronoängens industriområde samt ny översiktsplan.

Miljö- och hälsoskyddsverksamheten saknar tillsynsresurser vilket innebär att stora prioriteringar av verksamheten även fortsättningsvis måste göras. Det kommer i första hand att beröra tillsynen ute på fältet. De nya EU-förordningarna inom livsmedelsområdet kommer även under 2009 att kräva stora arbetsinsatser. Mätningar och beräkningar av luftföroreningar, vindkraft- och vattenskyddsfrågor samt förorenad mark kommer att ta mycket tid i anspråk under närmaste framtiden.

Nyckeltal	2008	2007	2006	2005	2004
Miljöskydd, beslut	88	53	57	38	61
Hälsoskydd, beslut	54	98	98	121	127
Avfall, beslut	9	19	17	34	14
Livsmedelslagen, antal beslut	90	141	96	46	38
Livsmedelslagen, antal prov	14	5	14	24	35
Badvattenprover	23	4	5	12	17
Lovärenden	102	112	136	131	158

Mål	Måluppfyllelse 2008
Starta upp arbetet med en ny översiktsplan tillsammans med kommunstyrelsen.	Arbetet med översiktsplanen har startat och utförs delvis med 5 andra kommuner och Länsstyrelsen. Även arbetet med en ny översiktsplan har startat, medel har sökts och beviljats från Boverket.
Fler verksamheter ska få tillsyn och råd enligt Miljöbalken.	Delvis uppfyllt.
Minst bibehålla servicenivån till byggintressenter.	Utökad personalstyrka samt förbättrad information via kommunens hemsida.

Kulturnämnden

Ordförande: Karin Fornander Sundberg (S)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	372	2 208	4 123
Kostnader	-6 144	-9 267	-9 881
<i>varav kapitalkostnader</i>	-66	-125	-182
Nettokostnader	-5 772	-7 059	-5 758
Budget	-5 840	-5 855	-5 734
Budgetavvikelse	68	-1 204	-24
Nettoinvesteringar	0	-35	-97

Årets resultat

Prognoser under 2008 pekade på ett negativt resultat på -73 tkr. Men eftersom semesterlöneskulden minskade för nämnden som helhet blev det en kostnadsminskning. Resultatet blev därför 68 tkr i överskott jämfört med budget.

Årets verksamhet

Kulturnämnden ska främja kulturlivet för alla invånare i kommunen och skapa förutsättningar för olika kulturella uttryck mellan människor. Kulturnämnden har att ansvara för verksamheten på bibliotek, musikskola samt den allmänna kulturverksamheten. Exempel på sådan är konstutställningar, musikarrangemang, barnteater, författarbesök och föreläsningar för såväl barn som vuxna.

Kulturnämnden ansvarar vidare för bidragsgivning till organisationer, kulturella föreningar och studieförbund. Kulturnämnden beslutar om och utdelar kommunens kulturstipendium.

Bibliotek

Enligt den senaste biblioteksstatistiken 2007 låg Vadstena bibliotek på femte plats från toppen i Östergötlands län med utlåning på 9,11 lån/invånare. Siffran för hela riket var 7,53 och för Östergötland 7,65. 2008 minskade utlåningen på Vadstena bibliotek till 8,8 lån per invånare.

Musikskola

Under år 2008 anordnade och deltog Vadstena musikskola i ett stort antal musikcaféer och konserter. Som exempel kan nämnas vårkonsert med stipendieutdelning, musikskolans dag, konsert i Linköping vid RUM-jubileet, höstkonsert och

som avslutning på året Luciakonserter i Rogslösa och Petrus Magni skola samt Klosterkyrkan.

Framtiden

Under 2009 kommer en lärmiljö att skapas på biblioteket. För detta kommer kulturnämnden att söka projektpengar från Östsam via Länsbibliotek Östergötland. Lärmiljön ska vara ett studierum för alla biblioteksbesökare men kommer också att erbjudas till föreningar och studieförbund att användas för studiecirkel och föreningsmöten. Lärmiljön kommer att innehålla litteratur och datorer samt annan teknisk utrustning anpassad för studier och studiecirkelverksamhet.

Bibliotekets öppettider på Vadstena huvudbibliotek utökas med nio timmar per vecka under 2009.

Tillsammans med barn- och utbildningsnämnden planerar kulturnämnden att söka projektpengar från Statens kulturråd gällande Skapande skola. Ansökan gäller för två projekt där varje nämnd har att ansvara för ett projekt vardera. Musikskolan och Petrus Magni skola kommer att samarbeta i projekten.

Påbörjat kvalitetsarbete kommer att fortsätta under 2009 samt revidering av måldokument och biblioteksplan.

Nyckeltal	2008	2007	2006	2005	2004
Bibliotek, antal lån	66145	68635	71523	75900	77275
Antal lån/invånare	8,8	9,1	9,6	10,08	10,2
Bokbestånd	43090	49681	46722	50827	51917
Antal nyförvärvade böcker	3 259	3 579	2 433	2 931	1 826
Öppethållande/vecka samtliga bibliotek	41	41	41	41	38
Antal biblioteksbesökare	52803	57996			
Bidrag, antal föreningar och studieförbund	27	24	24	24	27
Elefantantal musikskola	116	110	120	121	120
Kulturprogram för barn/ungdom	21	22	28		

Nämndernas redovisning

Mål	Måluppfyllelse 2008
Kulturnämnden ska aktivt stödja och samordna en barn- och ungdomskultur som står fri från kommersiell kultur.	Kulturnämnden har under året arrangerat ett flertal arrangemang såsom teater, dansföreställningar, författarbesök, konserter samt bokprat och visningar på biblioteket.
Kulturnämnden ska verka för att kulturella aktiviteter äger rum.	Kulturnämnden har arrangerat nationaldagsfirande samt i samarrangemang valborgsmässosfirande och konserter på Gottfrid Larssongården. Vidare har arrangerats utställningar och programverksamhet på biblioteket.
Kulturnämnden ska erbjuda en musikskola som är tillgänglig för alla.	Undervisning har skett för 116 elever. Musikskolan har gett ett flertal konserter samt deltagit i läger och musikresor.

Asylen där bibliotekets lokaler finns

Barn- och utbildningsnämnden

Ordförande: Yvonne Stolt (S)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	34 594	37 126	41 411
Kostnader	-170 832	-174 498	-169 921
varav kapitalkostnader	-3 706	-3 732	-3 826
Nettokostnader	-136 238	-137 372	-128 510
Budget	-133 950	-133 703	-125 381
Budgetavvikelse	-2 288	-3 669	-3 129
Nettoinvesteringar	-274	-106	-306

Årets resultat

Årets ekonomiska resultat visar för barn- och utbildningsnämnden ett underskott mot budget på 2,3 mnkr. Verksamhetsårets kostnader har sänkts med drygt två procent i förhållande till 2007 och är nu tillbaka på 2006 års siffror. Men eftersom intäkterna minskat har nettokostnaderna inte sjunkit i samma takt. Jämfört med 2007 har lokalkostnaderna ökat med 6 procent och personalkostnaderna minskat med ca 4 procent, ca 4 mnkr. Samtidigt med lägre kostnader har intäkterna i form av statsbidrag direkt till utbildningsområdet minskat. Sammantaget innebär detta att nettokostnaderna har sänkts ca 1 procent mot 2007.

Fördelat på de olika verksamhetsområdena har nettokostnaderna för fritidshemmen minskat med 1,5 mnkr (21 procent), grundskola/förskoleklass med 1,4 mnkr (2 procent), vuxenutbildningen med 0,6 mnkr och den gemensamma administrationen med 0,4 mnkr. Kostnaderna för förskolan och vadstenaungdomarnas gymnasieutbildning har ökat med 0,4 mnkr respektive 2 mnkr.

I och med minskade barn- och elevkullar har effekterna av personalförändringarna inte medfört att personaltätheten i förskola, förskoleklass och grundskola sjunkit. Däremot har antalet barn per anställd ökat från 19,8 till 20,2 inom skolbarnomsorgen.

I årets kostnader finns oförutsedda kostnader för omställningskostnader 1,2 mnkr, flyktingkostnader 0,5 mnkr samt kostnader för barn med särskilda behov 0,8 mnkr. Totalt 2,5 mnkr.

Åtgärder för att förbättra det ekonomiska resultatet

Under året har ett antal åtgärder genomförts för att anpassa kostnaderna till budgetramen. Det är bland

annat personalminskningar, skolskjutssamordning, avveckling av Stocklycke vandrarhem, slutförande av förändrad vuxenutbildning och samlokalisering av förskolor. Om dessa åtgärder inte hade vidtagits skulle kostnadsnivån idag ha varit 5,5 mnkr högre. Utöver detta har det presenterats en utredning kring framtida lokalbehov. Utifrån den har barn- och utbildningsnämnden föreslagit kommunstyrelsen att grundskolans verksamhet koncentreras till tre skolor mot idag fyra.

Årets verksamhet

Huvuduppgift

Nämndens verksamhet utgörs av förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och de olika särskoleformerna. Vadstena kommun arbetar för ett *livslångt lärande* i en skola, där barn, ungdomar och personal trivs och känner trygghet i en god arbetsmiljö. Respekten för människors lika värde är grunden för allt arbete i verksamheten. Varje individ ska ges möjligheter och förutsättningar för att utveckla sina personliga egenskaper. Verksamheten bedrivs utifrån det övergripande målet *en skola för alla*, där undervisningen anpassas efter elevens mognadsgrad och behov.

Genomförda förändringar

Under våren beslutade nämnden om ett antal inriktningsbeslut gällande lärartäthet och lokalminskning.

- Förändringar utifrån inriktningsbeslut om lärartätheten har genomförts för 2008. Arbetet med att minska personalstyrkan fortsätter allteftersom elevunderlaget minskar framöver.
- Förslag till hur lokalerna kan samordnas och tomställas har tagits fram. Förslaget har sin utgångspunkt i minskat barn och elevunderlag. Nämnden beslutade i juni om att grundskolverksamhet ska bedrivas vid Petrus Magni skola, Katarinaskolan och Rogslösa skola fr.o.m. läsåret 2011-12. Frågan kring framtida lokaler bereds i kommunstyrelsens budgetberedning inför budget 2010.

- Verksamheterna vid förskolan Klosterliljan och Stocklycke vandrarhem har avvecklats. Förskolans verksamhet har överförs till andra enheter och den arbetsplatsförlagda utbildningen sker fr.o.m. läsåret 2008-09 vid externa anläggningar.
- En genomlysning och samordning av skolskjutsverksamheten har genomförts.

Kvalitetsarbetet

Utveckling av verksamhetsområdets kvalitetsarbete har under året pågått såväl i ledningsgruppen som ute på enheterna. Arbetet med *Röda Tråden* har fortsatt vars övergripande mål är att skapa samsyn runt arbetet med barn, elever och studerande samt att upptäcka behov hos barn och ungdomar tidigt. Exempel på arbeten som resulterat i förändrat arbetssätt är kopplingen till näringslivet och uppdraget att ge eleverna insikt och orientering om arbetslivet. Andra områden är elevdokumentation och arbetet kring mobbning

och kränkande särbehandling samt samarbetet med socialförvaltningen och polis. Med stöd av Myndigheten för skolutveckling bedrivs ett arbete kring skolans kunskapsuppdrag. Detta ska ses i sammanhanget av nya mål för år tre och skriftliga omdömen. Arbetet med att förbättra vuxenutbildning och vägledning har gått vidare och bedrivs nu i samarbete med Motala kommun, Arbetsförmedling och Försäkringskassan. Avrop av beslutade utbildningsinsatser görs i huvudsak hos andra kommuner.

Handlingsprogram för skydd mot olyckor

Brandskyddsutbildning har genomförts under året för de årskurser som handlingsprogrammet föreskriver. Grundläggande simundervisning har regelbundet genomförts för förskoleklass och årskurs ett. För årskurserna därefter sker kontinuerlig simundervisning för att uppnå nationella mål i årskurs fem respektive år nio.

Mål och uppfyllande av dessa

Verksamhetsplanen för året är indelad i utvecklingsområden.

Delaktighet och inflytande

Mål	Måloppfyllelse 2008	Fortsatt arbete
Elevinflytandet är utvecklat på olika nivåer i skolan. Aktiva elevråd, klassråd och skolråd	Arbetet med elev- klass- och skolråd har påbörjats och är under utveckling vid samtliga rektorsområden. Vid Vadstenagymnasiet delger representanter för eleverna, i ett utvecklingssamtal, deras syn på hur lärarna kan vidareutvecklas. Arbetet med elevskyddsombud vid år 7-9 är i gång.	Arbetet med att utveckla råden sker under 2009.

Arbetsmiljö

Mål	Måloppfyllelse 2008	Fortsatt arbete
Vi har flexibla lösningar för barns/elevs behov för att nå optimal inläring. Delmål: - Undervisning sker så att stress hos elever undviks. - Lärares förhållningssätt utvecklas - Tydliga förväntningar på elever - Fysisk miljö som överensstämmer med pedagogiska målen.	För att minska antalet elever som varje lärare möter, har Petrus Magni skola fr.o.m. höstterminen 2008 organiserat lärare i arbetslag. Detta har i sin tur bidragit till att kontakten mellan lärare och elev ökat. Gemensamma dokument och skrivsätt kring skriftliga omdömen har tagits fram. En utredning om krav på funktionella lokaler och utemiljöer har påbörjats. Presenteras i april för nämnden. Arbetet kring lärares förhållningssätt är planlagt och startar under våren 2009.	Arbetet med förhållningssätt inleds under våren tillsammans med personal inom socialförvaltningen.

Pedagogik och kunskapsutveckling

Mål	Måluppfyllelse 2008	Fortsatt arbete
Vi har en gemensam värdegrund och hållbar struktur som en röd tråd genom hela verksamheten.	Plan för integration av barn med utländsk bakgrund har tagits fram. Arbetet kring ett tydligt arbetssätt med barn i behov av särskilt stöd har inletts. Plan för PRAO och vägledning har utarbetats och dokumenterats.	Kompetens-/försörjnings-/anpassningsplan tas fram. Förskolan lägger grunden för framtida hälsa, genom motion och kost. Vuxenutbildnings-råd för alternativa arbetssätt finns.

Kvalitetsutveckling

Mål	Måluppfyllelse 2008	Fortsatt arbete
Arbetet med förbättringsområden i verksamhetsanalysen påbörjas samtidigt som skolplanen genomförs	Varje enhet har en analys och plan för verksamhetens förbättringsområden. Skolplanen är inarbetad i verksamhetsplanen. Lokal arbetsplan visar hur målen ska nås.	Analys och förbättringar fortsätter. Arbetet med målformuleringar i verksamhetsplanlokal arbetsplanskolplan utvecklas och samordnas.

Styrning och ledning

Mål	Måluppfyllelse 2008	Fortsatt arbete
Samverkan sker inom kommunen och externa parter.	Samarbete med Östsam, landsting, arbetsförmedling, Motala kommun och näringsliv sker i form av projektarbeten. Kollektiv- och skolskjutstrafik och arbete kring barn med särskilda behov genomförs gemensamt mellan facknämnderna. Delegationsordning har reviderats 2008. Förbättring av rutiner för administration och dokumentation	En barn och ungdomsplan upprättas. Reglemente revideras 2009. Fortsatta förbättringar av rutiner för administration och dokumentation.

Petrus Magni skolan

Framtiden

Hot

I och med ett sjunkande födelsetal minskar behovet av personal och lokaler. För att inte kostnaden per barn och elev ska öka krävs det att lokalytorna följer det minskade barn och elevantalet i motsvarande takt. Om detta inte sker kan det innebära att resurser som skulle ha kunnat

användas till personal istället måste användas för att betala lokaler som inte behövs. Detta riskerar i sin tur att påverka andra viktiga områden såsom t.ex. kompetensutveckling och tillgång till utbildningsmaterial, vilket i sin tur påverkar kvaliteten.

En verksamhet av god kvalitet förutsätter både välutbildad personal och tekniska förutsättningar. Redan idag finns ett stort behov av nyinvesteringar inom bl.a. dataområdet. För att möjliggöra en utbildning för kommunens invånare anpassad till framtidens behov är det nödvändigt att de personella, materiella och tekniska förutsättningarna är likvärdiga och helst bättre än andra kommuner. Ett sätt att göra detta är att samverka med andra kommuner inom bl.a. skol-utvecklingsområdet. Om inte förutsättningarna inom främst dataområdet skapas, kan det i ett längre perspektiv påverka invånarnas förutsättningar negativt för en bra framtid.

Under våren 2009 tas beslut om utformningen av framtidens gymnasieskola. Utfallet av beslutet kommer att ha stor betydelse för verksamheten vid Vadstenagymnasiet. Ett negativt besked kring fortsatt rikssintag kommer att minska antalet arbetstillfällen i Vadstena kommun.

Övergripande måste kommunen säkerställa att samsynen kring barn, ungdomar och vuxna inte åsidosätts. Detta är extra viktigt med tanke på de stora personella och organisatoriska förändringarna som kommer att präglade perioden. Innan förändringarna genomförs är det nödvändigt med konsekvens- och riskbedömningar utifrån ett kommunövergripande perspektiv. Ett sådant arbete tar tid och därför är det viktigt att förändringsarbetet beaktar effekter på såväl kort som lång sikt.

Planerade åtgärder utifrån hot och möjligheter

Verksamhetsplanen som kommunfullmäktige beslutade i november 2008, för perioden 2009-2011 möjliggör att det påbörjade arbetet med att genomlysna, analysera och utveckla barn- och utbildningsnämndens verksamhet mot ökad måluppfyllelse kan fortsätta. En del i detta är att skolutvecklingsarbetet kan fortsätta med både nationella och lokala insatser.

- De insatser som kommunens personal deltagit i kring kunskap och bedömning, processledning, matematikutveckling, läs- och skrivinläring fortsätter.

- Utvecklingen av studie- och yrkesvägledningen fortsätter.
- Det lokala utvecklingsarbetet inom ramen för "Röda Tråden" pågår i tvärgrupper med olika inriktning.

Vidare fortsätter arbetet med

- helhetslösningar utifrån barnens och elevernas behov inom såväl verksamhetsområdet som mellan kommunens verksamhetsområden samt med andra kommuner, landstinget, Arbetsförmedling och näringsliv. Exempel på samverkan kring sådana helhetslösningar är samarbetet med landstinget kring familjecentral, Motala kommun kring vuxnas lärande och med Teknikföretagen kring kompetensutveckling. Arbetet med projektet Ung möjlighet stödjer ungdomars väg ut i arbetslivet efter genomförd gymnasieutbildning. Projektet sker i samverkan mellan Motala och Vadstena kommuner samt Arbetsförmedlingen.
- den nationella utbildningssatsningen "Läraryftet" där ett antal lärare deltar i kurser inom de prioriterade ämnesområdena läs-, skriv-, och matematikinläring samt specialpedagogik.

Tillsammans möjliggör dessa åtgärder både skolutveckling och ökad stabilitet i verksamheten såväl i närtid som i ett längre perspektiv. De gör det också möjligt ha en kommunövergripande samsyn kring barn och ungdomar.

Nyckeltal, Publiceringsår	2008	2007	2006	2005	2004
Personaltäthet:					
- Förskola (barn/årsanställd)	5,1	5,0	5,0	4,8	5,4
- Grundskola (lärare/100 elever)	8,1	8,0	8,5	7,9	8,4
- Skolbarnomsorg (barn/årsanställd)	20,2	19,8	16,9	16,7	15,8
- Gymnasium (lärare/100 elever)	9,6	8,2	8,0	8,0	7,2
Meritvärde grundskola år 9 (vägt värde)	214	215	222	213	193
Behörighet gymnasieskolan (procent)	95,0	92,0	92,4	92,1	88,1

Socialnämnden

Ordförande: Francesca Larsson (M)

Resultaträkning (tkr)	2008	2007	2006
Intäkter	54 017	50 515	43 161
Kostnader	-157 791	-147 069	-137 465
varav kapitalkostnader	-1 854	-1 893	-2 386
Nettokostnader	-103 774	-96 554	-94 304
Budget	-101 931	-94 804	-90 165
Budgetavvikelse	-1 843	-1 750	-4 139
Nettoinvesteringar	-184	-979	-85

Årets resultat

Årets ekonomiska resultat visar för socialnämnden på ett underskott mot budget med 1,8 mnkr och beror till största delen på ökad omfattning inom lagstadgade verksamheter.

Individ- och familjeomsorgens budgettram har överskridits med 549 tkr. Detta avser till största delen nya placeringar av vuxna, placering av barn och ungdom i familjehem, kontaktfamiljer och bostadsanpassning. De ökade kostnaderna för nya placeringar har till viss del balanserats av att kostnaderna för försörjningsstöd blev lägre än budgeterat.

LSS-verksamheten (lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade) har totalt överskridit budgetramen med 380 tkr, vilket beror på nya beslut och ökad omfattning när det gäller korttidsverksamhet.

Äldreomsorgen har totalt ett underskott motsvarande 1,3 mnkr vilket främst beror på höga kostnader för utskrivningsklara patienter på sjukhus, särskild avgift och anhörigstödsprojektet. Gemensamma verksamheter för nämnden har ett överskott i förhållande till budget på 363 tkr.

Åtgärder för att förbättra det ekonomiska resultatet

Nämndens åtgärder för att förbättra det ekonomiska resultatet har under året bland annat varit:

- Månadsvisa budgetuppföljningar och analyser av resultat med budgetansvariga och redovisning vid nämndens möten.
- För att sträva mot en budget i balans och minska kostnader har olika åtgärder skett under året t.ex. har förändringar skett i äldreomsorgens nattorganisation från september månad och detta har resulterat i minskade kostnader.

- Uppföljning av pågående placeringar innehållande analys av omfattningen av insats m.m., vilket delvis har inneburit förändrade insatser till lägre kostnader.

Årets verksamhet

Omsorgen om funktionshindrade bedrivs i form av dagcenter, personlig assistans, gruppboende, korttidsvistelse, kontaktperson, ledsagning samt förlängd skolbarnomsorg. Under året har LSS-verksamheten i den del som avser personlig assistans med stöd av LASS (lagen om assistansersättning) stabiliserats. En ökning av insatser har skett när det gäller korttidsvistelse, kontaktperson och ledsagning. Det som klart framgår när det gäller insatser för barn och ungdomar är att dessa ärenden är mycket komplexa och flera ärenden kräver specifika och individuella lösningar.

I oktober öppnades korttidsverksamhet i dagcenter Mårtens lokaler. Med den nya verksamheten kan kommuninvånarna erbjudas insatsen på hemmaplan och behovet av köp av plats i andra kommuner upphörde i och med detta.

Inom LSS-verksamheten har det skett en skärpning när det gäller lagstiftningen. Skärpningen innebär att socialnämnden inom 90 dagar är skyldig att verkställa beslutad insats. Om detta inte sker och det inte föreligger särskilda skäl till fördröjning kan socialnämnden bli ålagd att betala så kallad särskild avgift. Likvärdig lagstiftning finns sedan 2006 när det gäller beslut enligt socialtjänstlagen.

Beslut är fattat i kommunfullmäktige att socialnämnden kan starta en ny gruppboende. Verksamhetsstart är planerad till sommaren 2009.

LSS-boendet Aspen bedrivs enligt samarbetsavtal med Linköpings kommun. Boendet har fem platser och målgruppen är personer med neuropsykiatriska funktionshinder. Samtliga platser har varit belagda under året.

LSS-boendet Kalkhagen har under året utökats med en plats vilket innebär att boendet nu har fem platser. Under året har verksamheten fått ny arbetsledning samt att nyrekrytering har skett av all personal. Dessa förändringar har haft som effekt att verksamheten bedrivs med ett tydligt brukarperspektiv.

Nämndernas redovisning

Individ- och familjeomsorgens huvuduppgift är att ansvara för all myndighetsutövning inom socialnämndens ansvarsområde. Arbetet har präglats av att utföra en rättssäker handläggning och det har skett en fortsatt utveckling av samarbetsformer inom och utom den kommunala verksamheten för samtliga grupper inom IFO. Den nya vårdreformen, Öppen psykiatrisk tvångsvård, har medfört ett utökat ansvarsområde för socialnämnden för ytterligare en målgrupp. Arbetet med att sammanställa ett samverkansavtal mellan landstinget och Vadstena kommun gällande familjecentral har tagits fram och verksamheten familjecentral bedrivs idag enligt detta samverkansavtal. Med stöd av projektmedel har arbetet med våldsutsatta kvinnor och deras barn utvecklats under året.

Socialnämnden har beviljats medel från Europeiska socialfonden, ESF. Inriktning på projektet är att utforma en modell för sysselsättning i Vadstena kommun med målsättningen att söka ytterligare medel för ett genomförandeprojekt.

Socialnämndens arbete med att upprätta en beredskapsplan för omhändertagande av drabbade efter olycka pågår. Andra verksamheter inom kommunen såsom POSOM-grupp har ett samband med ovan nämnda program. En POSOM-organisation finns för närvarande inte utarbetad i Vadstena kommun. Arbetet pågår även med detta.

Äldreomsorgens huvudsakliga uppdrag är att verkställa bistånd i form av service- och omvårdnadsinsatser, huvudsakligen till de äldre invånarna i kommunen. Generellt för äldreomsorgen är att de människor som vårdas har allt mer komplexa behov, vilket ställer höga krav på kompetens och organisation. Hemtjänstens ansvarar nu för samtliga boenden på Wasagårdens bottenvåning. Inom särskilt boende har året präglats av stor efterfrågan på platser. Äldre som skrivits ut från sjukhus har inte kunnat tas över till kommunens boenden i den omfattning som efterfrågats. Detta förhållande är helt nytt för Vadstena kommun. Åtgärder har vidtagits för att lösa problemet bl. a. har ytterligare åtta platser öppnats inne på Wasagården. Avtal har slutits med Ödeshögs kommun om köp av korttidsplatser vid behov.

Tre olika brukarundersökningar har genomförts inom äldreomsorgen under året. Såväl hemtjänst som särskilt boende får höga betyg av dem som berörs av vården och omsorgen. Utvecklingsarbete pågår med stöd av statliga stimulansmedel. Aktuella utvecklingsområden är bl. a. det sociala innehållet, social dokumentation, vardagsrehabilitering samt förebyggande arbete i form av hembesök till personer över 80 år. Anhörigstödsprojektet med dagverksamhet och träffpunkt för anhöriga fortgår med bidrag från Länsstyrelsen. I flertalet av verksamheterna inom förvaltningen finns numera en samordnare med ett särskilt samordnings- och kvalitetsuppdrag.

Mål	Måluppfyllelse 2008
Socialtjänsten i Vadstena kommun tar hänsyn till den enskildes ansvar för sin sociala situation och inriktas på att frigöra personens egna resurser, så att behovet av sociala insatser kan utebli eller minska.	Huvuddelen av alla brukare inom socialförvaltningen har individuella genomförandepplaner .
Socialtjänsten skall medverka till att skapa en god samhällsmiljö i Vadstena samt arbeta förebyggande så att den enskilde kan upprätthålla sin livsföring.	Socialförvaltningen medverkar i BRÅ (Brottsförebyggande rådet). Driver familjecentral i samarbete med vårdcentralen. Medverkar i samordningsförbund tillsammans med Försäkringskassan, Landstinget, Motala kommun m. fl. Hembesök till personer över 80 år pågår. Anhörigstöd med träffpunkt och anhörigtelefon är etablerat. Dagverksamhet utbyggd till 5 dagar/vecka.
Verksamheten bygger på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet.	Genomförandepplaner upprättas tillsammans med den enskilde.
Enskilda och familjer som har behov av socialtjänstens stöd skall känna trygghet och uppleva en socialtjänst av god kvalitet.	Flera utvecklings/utbildningsprojekt pågår i syfte att ge god kvalitet. Brukarundersökning genomförd, 98 procent av brukarna känner sig trygga med hemtjänsten

Nämndernas redovisning

Mål	Måluppfyllelse 2008
Socialtjänsten skall göra en kontinuerlig omvärldsanalys av samhällsförändring och utveckling.	Socialförvaltningen är engagerad i flera samarbetsorgan och nätverk
Samverkan skall ske med landsting och andra med syftet att "se hela människan".	Socialförvaltningens verksamheter samverkar allt mera med andra huvudmän och organisationer
Socialtjänstens medarbetare skall tillförsäkras en god arbetsmiljö.	Samverkansavtalet tillämpas i alla verksamheter. Alla anställda har regelbundna medarbetarsamtal. Riskbedömningar görs vid nya insatser. Äldreomsorgens medarbetare får arbetskläder 2008-2009. Utbildning i hjärt-lungräddning är genomförd. Brandutbildning genomförd enligt schema. Skyddsronder ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet.
Socialnämnden ska eftersträva en budget i balans genom att all verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och vid resursbrist ska lagstiftning och myndighetskrav prioriteras.	Internkontrollplan upprättad. Månadsvis ekonomiuppföljning med budgetansvariga. Redovisning vid socialnämndens möten. Ekonomisk informationen förs ut i verksamheterna genom chefer och samverkansgrupper.

Framtiden

Inom socialnämndens verksamhet planeras för införande av ett gemensamt förvaltningssystem. Enligt den tidsplan som finns kommer ett införande av nytt system att ske under 2010. Inför detta kommer det inom flera enheter att ske ett förberedelsearbete när det gäller att tillföra och förstärka kompetensen hos medarbetarna.

Inom *LSS-verksamheten* kan det komma att ske stora förändringar i den situationen att ny LSS-lagstiftning blir aktuell. Socialnämnden kommer under 2009 att planera och förbereda sig inför de väntade förändringarna. Inom *LSS-verksamheten* och *IFO-verksamheten* kommer sysselsättningsfrågan fortsatt att vara ett utvecklingsområde. Ytterligare ett angeläget utvecklingsområde är socialnämndens ansvar för personer med psykiatrisk problematik. Insats i form av boendestöd beviljas redan idag i större omfattning är den resurs som finns idag. Generellt behöver stödet för denna målgrupp utvecklas och förstärkas.

Äldreomsorgen står inför stora utmaningar framåt då andelen äldre ökar i kommunen. Främst ses behovet av att skapa boende för personer med demens. Fler trygghetsboenden med nära till hjälp och service och social gemenskap kan på sikt vara

en lösning för att delvis ersätta behovet av vårdboende. Socialförvaltningen har inför 2009 anställt egen arbetsterapeut och sjukgymnast. Dessa tjänster har tidigare köpts av Landstinget. Syftet är att kunna möta ett ökande behov av rehabiliteringsinsatser, bedömningar och utprovning/hantering av hjälpmedel.

En ökad efterfrågan av biståndsinsatser i form stöd och omsorg kräver både utveckling och effektivisering av verksamheter bl. a. genom kompetenshöjande insatser för medarbetarna samt införande av stödjande system för planering/registrering och dokumentation. Två viktiga utgångspunkter för framtiden är dels fastställande av kvalitetskriterier, d. v. s. vilken kvalitet som ska erbjudas i olika stöd/omsorgsinsatser och dels fastställande av bemanningsnivåer främst inom äldreomsorgen. Dessa två utgångspunkter har ett starkt samband.

Inom socialnämndens samtliga verksamheter ökar kraven på att metoder, arbetssätt och förhållnings-sätt ska baseras på evidensbaserade metoder. Detta ställer krav på att medarbetare erhåller utbildning/fortbildning.

Nämndernas redovisning

Nyckeltal	2008	2007	2006	2005
Placering barn och unga				
Institutionsplacering – vård dygn	901	1 102	1 095	1 211
Plac. familjehem/jourhem – vård dygn	2 932	2 190		
Antal ärenden personlig assistans enligt LSS	29	27		
- varav LASS-beslut totalt	25	24		
- varav LASS med kommunen som utförare	19	18		
Timmar/månad för LASS (kommunal utförare)	8 089	7 761		
Genomsnittlig boendetid (månader) i särskilt boende	25	27		
Antal hemtjänstärenden	170	178	159	145
Antal personer matdistribution	89	93		
Antal trygghetslarm	229	226		

LSS= Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade

LASS= Lagen om assistansersättning

Flertalet av nyckeltalen är nya och siffrorna är endast kända för 2008 och 2007.

Vätterngården

Resultaträkning	Not	Kommunen	Kommunen
tkr		2008	2007
Verksamhetens intäkter	1	110 772	113 834
Verksamhetens kostnader	2	-399 791	-392 858
Avskrivningar	3	-12 326	-12 809
Nedskrivningar	3	-392	0
Verksamhetens nettokostnader		-301 737	-291 833
Skatteintäkter	4	264 257	253 481
Generella statsbidrag och utjämning	5	51 417	43 845
Finansiella intäkter	6	1 228	788
Finansiella kostnader	7	-2 665	-2 823
Resultat före extraordinära poster		12 500	3 458
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat	8	12 500	3 458

Finansieringsanalys	Kommunen	Kommunen
tkr	2008	2007
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	12 500	3 458
Justering för av- och nedskrivning	12 718	12 809
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	0	0
Reavinst	-845	-903
Reaförlust	8	0
Ökning/minskning (-) pensionsskuld	191	1 171
Ökning/minskning (-) avsättningar	306	184
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>24 878</i>	<i>16 719</i>
Ökning (-) /minskning (+) kortfristiga fordringar	11 953	-9 231
Ökning (-) /minskning (+) exploateringsstillgångar	-206	1 224
Ökning (+) /minskning (-) kortfristiga skulder	-2 176	13 794
Medel från den löpande verksamheten	34 449	22 506
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-9 608	-8 395
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	60	58
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	0	-7 700
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0
Medel från investeringsverksamheten	-9 548	-16 037
Finansieringsverksamheten		
Nyupptagna lån	0	0
Amortering av långfristig fordran	425	31
Amortering av skuld	-12 500	-4 825
Medel från finansieringsverksamheten	-12 075	-4 794
Årets kassaflöde		
Likvida medel vid årets början	28 865	27 190
Likvida medel vid årets slut	41 691	28 865
Förändring av likvida medel	12 826	1 675

Balansräkning		Kommunen	Kommunen
tkr	Not	2008	2007
Mark och byggnader	9	178 769	181 648
Maskiner och inventarier	10	7 592	7 891
Finansiella anläggningstillgångar	11	12 848	13 252
Summa anläggningstillgångar		199 209	202 791
Övriga omsättningstillgångar	12	4 253	4 047
Kortfristiga fordringar	13	16 208	28 182
Kassa och bank	14	41 691	28 865
Summa omsättningstillgångar		62 152	61 094
SUMMA TILLGÅNGAR		261 361	263 885
Eget kapital	15	127 821	115 321
- därav årets resultat		12 500	3 458
Avsättningar för pensioner	16	10 579	10 388
Andra avsättningar		890	584
Summa avsättningar		11 469	10 972
Långfristiga skulder	17	47 370	60 715
Kortfristiga skulder	18	74 701	76 877
Summa skulder		122 071	137 592
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		261 361	263 885
Ansvarsförbindelser			
Kommunalt förlustansvar för egna hem	19	298	348
Borgensåtaganden	20	104 500	105 179
Pensionsåtaganden		179 692	178 900
Summa panter och ansvarsförbindelser		284 490	284 427

Notförteckning kommunen

tkr	2008	2007	2008	2007
1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsmedel	11 231	11 982		
Taxor och avgifter	14 620	18 316		
Hyror och arrenden	12 280	13 016		
Bidrag från staten och stalgiga myndigheter	39 075	34 771		
Driftbidrag från kommuner o landsting	72	698		
Bidrag från EU	83	963		
Övriga intäkter	33 411	34 088		
Summa	110 772	113 834		
<i>varav jämförelsestörande poster</i>	<i>845</i>	<i>903</i>		
2 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-259 956	-257 055		
Material	-2 599	-2 340		
Bidrag	-24 468	-22 323		
Tjänster	-64 904	-61 599		
Hyseskostnader	-9 267	-9 527		
Övriga kostnader	-38 597	-40 014		
Summa	-399 791	-392 858		
3 Avskrivningar och nedskrivningar				
Avskrivningar byggnader och mark	-10 137	-10 447		
Avskrivningar maskiner och inventarier	-2 189	-2 362		
Nedskrivning av anläggningstillgångar	-392	0		
Summa	-12 718	-12 809		
4 Skatteintäkter				
Kommunalskatt	266 589	250 061		
Slutavräkning 2006	0	-858		
Prel/slutavräkning 2007	-503	4 278		
Preliminär slutavräkning 2008	-1 829	0		
Summa	264 257	253 481		
5 Generella statsbidrag				
Bidragsintäkter				
Inkomstutjämningsbidrag	51 554	47 344		
Kostnadsutjämningsbidrag	4 345	0		
Regleringsbidrag	0	6 890		
Fastighetsavgift	9 934	0		
Bidragskostnader				
Regleringsavgift	-3 459	0		
Kostnadsutjämningsavgift		-1 712		
Utjämningsavgift LSS	-10 957	-8 677		
Summa	51 417	43 845		
6 Finansiella intäkter				
Räntor på likvida medel	1 060	643		
Räntor utlämnade lån	28	24		
Räntebidrag	67	102		
Aktieutdelning kommunala bolag	68	15		
Övriga finansiella intäkter	5	4		
Summa	1 228	788		
7 Finansiella kostnader				
Räntor anläggningslån	-2 146	-2 400		
Räntor pensionsskuld	-475	-348		
Övriga räntekostnader	-44	-75		
Summa	-2 665	-2 823		
8 Avstämning balanskravet				
Årets resultat enl balansräkningen	12 500	3 458		
- avgår realisationsvinster	-845	-903		
Justerat resultat	11 655	2 555		
9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	292 735	286 273		
Årets nyanskaffning	7 664	6 397		
Årets nedskrivning	-1 020	0		
Årets försäljning/utrangeringar	-60	0		
Årets justeringar	0	65		
Utgående anskaffningsvärde	299 319	292 735		
Ingående ackumulerade avskrivningar	-111 087	-100 501		
Årets avskrivningar	-10 136	-10 586		
Årets nedskrivning	673	0		
Årets försäljning/utrangering	0	0		
Utgående ack. avskrivningar	-120 550	-111 087		
Utgående restvärde	178 769	181 648		
<i>Bokfört restvärde per tillgång</i>				
Markreserv	100	100		
Verksamhetsfastighet	90 670	92 420		
Fastigheter för affärsverksamhet	36 645	39 439		
Publika fastigheter	42 734	39 938		
Fastigheter för annan verksamhet	7 973	7 656		
Pågående fastighetsarbeten	277	1 725		
Exploateringsmark	370	370		
Summa	178 769	181 648		
10 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	43 496	41 564		
Årets nyanskaffning	1 943	1 932		
Årets försäljning/utrangering	-28	0		
Utgående ack. avskrivningar	45 411	43 496		
Ingående ackumulerade avskrivningar	-35 605	-33 243		
Årets avskrivningar	-2 190	-2 362		
Årets försäljning/utrangering	21	0		
Årets justeringar	-45	0		
Utgående ack. avskrivningar	-37 819	-35 605		
Utgående restvärde	7 592	7 891		
<i>Bokfört restvärde per tillgång</i>				
Maskiner	1 987	1 295		
Inventarier	5 135	6 126		
Konst	470	470		
Summa	7 592	7 891		
Varav anläggningstillgångar för vatten- och avloppsverksamhet:				
Ingående anskaffningsvärde	73 410	73 410		
Årets nyanskaffning	0	0		
Utgående anskaffningsvärde	73 410	73 410		
Ingående ack avskrivningar	-33 970	-30 726		
Årets avskrivningar	-2 794	-3 244		
Utgående ackumulerade avskrivning	-36 764	-33 970		
Utgående restvärde	36 646	39 440		
<i>Anläggningarna sköts av den gemensamma VA-nämnden i Motala kommun men ägs av Vadstena kommun.</i>				

Driftredovisning

tkr	2008 Budget		Redovisning		Netto Utfall	Netto budget	Nettokostnad avvikelse mot budget
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter			
Nämnd/styrelse							
Kommunfullmäktige	-836	0	-900	0	-900	-836	-64
Kommunstyrelsen	-50 396	21 982	-50 205	22 143	-28 062	-28 414	352
Valnämnden	-8	0	-3	0	-3	-8	5
Överförmyndare	-500	0	-400	0	-400	-500	100
Revisorer	-700	0	-519	0	-519	-700	181
Fritids- och tekniska nämnden	-58 824	31 710	-60 929	34 794	-26 135	-27 114	979
Bygg- och miljönämnd	-4 005	1 436	-4 063	1 499	-2 564	-2 569	5
Kulturnämnd	-6 130	290	-6 144	372	-5 772	-5 840	68
Barn- och utbildningsnämnd	-170 875	36 925	-170 832	34 594	-136 238	-133 950	-2 288
Socialnämnd	-150 970	49 039	-157 791	54 017	-103 774	-101 931	-1 843
Summa nämnder och styrelser	-443 244	141 382	-451 786	147 419	-304 367	-301 862	-2 505
Finansförvaltning	-34 422	343 155	-23 563	340 430	316 867	308 733	8 134
Summa driftredovisning	-477 666	484 537	-475 349	487 849	12 500	6 871	5 629

Investeringsredovisning

tkr	2008 Utgifter	Inkomster	Netto	Budget	Avvikelse
Nämnd/styrelse					
Kommunstyrelsen	-3 219	804	-2 415	-3 525	1 110
Fritids- och tekniska nämnden	-8 409	1 570	-6 839	-12 745	5 906
Bygg- och miljönämnd	-43	0	-43	-60	17
Kulturnämnd	0	0	0	0	0
Barn- och utbildningsnämnd	-274	0	-274	-250	-24
Socialnämnd	-183	0	-183	-321	138
Summa investeringsredovisning	-12 128	2 374	-9 754	-16 901	7 147

Investeringar 2008

Årets budget för investeringar var totalt 16,9 mnkr inklusive ombudgeteringar från 2007 på 2,7 mnkr. Däremot har investeringarna knappt varit 60 procent av budgeten vilket beror på att vissa projekt inte hunnit har kommit igång eller slutföras.

De stora investeringsprojekten under 2008 har varit en kompressor i ishallen, 2,3 mnkr, ombyggnad av gator, 1,1 mnkr samt IT-infrastruktur med bredbandsutbyggnad 1,1 mnkr.

Sammanställd redovisning

Kommunens företag

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen omfatta en sammanställd redovisning (koncernredovisning). Syftet med den är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomi och åtaganden. Inom koncernen finns verksamheter som bedrivs i företagsform och som kommunen har ett betydande inflytande i. Det är två aktiebolag, dels det helägda Vadstena Fastighets AB och dels det delägda VÖKBY Bredband AB. Dessutom finns Stiftelsen Vadstena slotts möblering.

Den sammanställda redovisningen baseras på kommunens och dotterföretagens balans- och resultaträkningar. Redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att det egna kapital som förvärvats vid anskaffningstillfället har eliminerats. Med proportionell konsolidering menas att om dotterföretagen inte är ägda till 100 procent tas endast ägd andel av räkenskaperna med i redovisningen. Elimineringar har i allt väsentligt gjorts för interna mellanhavanden mellan kommunen och respektive företag. Periodiseringsdifferenser har korrigerats.

Vadstena Fastighets AB (100 %)

Bolagets övergripande mål är att främja bostadsförsörjningen i kommunen. I detta ingår bl.a. att kunna erbjuda goda, sunda och prisvärda bostäder, att kunna stimulera byggande av alla former av bostäder samt att kunna erbjuda bostäder för olika faser i livet, såväl för unga som seniorer. Bolaget har totalt 23 fastigheter innehållande 51 770 kvm bostäder samt 7 239 kvm lokaler.

Hysesförlusterna ökade under 2008 och uppgick till 2,44 procent av hyresintäkterna för bostäder. Vakansgraden för året har varit 1,61 procent.

Bolaget gjorde 2008 en vinst på 387 tkr vilket är något sämre än budgeterat resultat och något sämre än 2007 års resultat som var 701 tkr.

Bolagets soliditet har ökat från 16,6 procent 2007 till 16,9 procent 2008.

För 2009 budgeterar bolaget en förlust på 3,2 mnkr. Anledningen är ombyggnaden av radhusen

på Hertig Johans gata som kommer att belasta 2009 års resultat med ca 10 mnkr. För 2010 räknar bolaget med en vinst om 469 tkr.

Kommunen har fattat ett principbeslut om att bolaget ska överta skötseln av kommunens fastigheter från och med 1 januari 2011

VÖKBY Bredband AB (20 %)

Bolaget ägs tillsammans med Ödeshög, Kinda, Boxholm samt Ydre kommuner till vardera 20 procent. Verksamheten är drift av IT-infrastruktur samt försäljning av fiber, kapacitet och tjänster. Ändamålet med bolaget är att tillhandahålla IT-infrastruktur och att främja utvecklingen av informationsteknik till gagn för såväl offentlig verksamhet som näringsliv och allmänhet. Bolaget har ingen anställd personal.

Företagets soliditet har sjunkit något till 53 från 57 procent jämfört med 2007. Bolaget redovisade 2007 första gången ett överskott på 34 tkr men för 2008 var det återigen ett negativt resultat, - 430 tkr. Bolagets utveckling visade under 2008 en positiv trend när det gäller intresse från allmänheten och företag. Antalet kunder ökade inom såväl internet, tv, telefoni samt fiberanslutning. Bolagets fasta månadsintäkter ökade med 13 procent under året.

Stiftelsen Vadstena slotts möblering (100 %)

Stiftelsen verkar för möblering av de disponibla delarna av tredje våningen av Vadstena slott. Möbleringen innefattar möbler, tavlor och övriga för slottets prydande passande föremål. Samtliga andelar i stiftelsens grundfond är tecknade av Vadstena kommun. Stiftelsen har ingen anställd personal.

Stiftelsens intäkter är bidrag från Vadstena kommun på 40 tkr årligen. Stiftelsen visar i år ett överskott på 25 tkr vilket är bättre än förra året då det var ett underskott på -32 tkr. Soliditeten var 2008 77 procent vilket är en minskning från 83 procent året innan.

Företagens resultat före elimineringar

tkr	2008	2007	2006
Vadstena Fastighets AB	387	701	202
VÖKBY Bredband AB	-430	34	-648
Vadstena slotts möblering	25	-32	-69

Resultaträkning

tkr	Not	Koncernen 2008	Koncernen 2007
Verksamhetens intäkter	1	153 409	155 420
Verksamhetens kostnader	2	-431 231	-422 979
Avskrivningar och nedskrivningar	3	-18 370	-18 497
Verksamhetens nettokostnader		-296 192	-286 056
Skatteintäkter		264 257	253 481
Generella statsbidrag och utjämning		51 417	43 845
Finansiella intäkter	4	1 537	1 164
Finansiella kostnader	5	-7 995	-8 005
Resultat före extraordinära poster		13 024	4 429
Extraordinära intäkter			
Extraordinära kostnader			
Skatter	6	-163	-296
Årets resultat	7	12 861	4 133

Finansieringsanalys

tkr	Koncernen 2008	Koncernen 2007
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	12 826	4 133
Justering för av- och nedskrivning	18 371	18 497
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	163	299
Reavinst	-845	-991
Reaförlust	8	0
Ökning/minskning (-) pensionsskuld	191	-1 846
Ökning/minskning (-) avsättningar	306	183
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>31 020</i>	<i>20 275</i>
Ökning (-) /minskning (+) varulager	1	18
Ökning (-) /minskning (+) kortfristiga fordringar	11 951	-10 557
Ökning (-) /minskning (+) industrimark och tomtmark	-206	1 224
Ökning (+) /minskning (-) kortfristiga skulder	-2 578	14 393
Medel från den löpande verksamheten	40 188	25 353
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-18 332	-17 311
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	60	608
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-71	-2 242
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0
Medel från investeringsverksamheten	-18 343	-18 945
Finansieringsverksamheten		
Amortering av långfristig fordran	425	31
Nyupptagna lån	0	0
Amortering av skuld	-12 500	-4 825
Övrigt finansieringsverksamheten	0	-800
Medel från finansieringsverksamheten	-12 075	-5 594
Årets kassaflöde		
Likvida medel vid årets början	34 443	33 629
Likvida medel vid årets slut	44 212	34 443
Förändring av likvida medel	9 769	814

Sammanställd redovisning

Balansräkning		Koncernen	Koncernen
tkr	Not	2008	2007
Mark och byggnader	8	326 879	326 685
Maskiner och inventarier	9	11 693	11 954
Finansiella anläggningstillgångar	10	4 586	5 120
Summa anläggningstillgångar		343 158	343 759
Övriga omsättningstillgångar	11	4 266	4 062
Kortfristiga fordringar	12	18 694	30 755
Kassa och bank	13	44 212	34 443
Summa omsättningstillgångar		67 172	69 260
SUMMA TILLGÅNGAR		410 330	413 019
Eget kapital	14	145 783	132 922
- därav årets resultat		12 861	4 133
Avsättningar för pensioner	15	10 579	10 388
Andra avsättningar		890	584
Summa avsättningar		11 469	10 972
Långfristiga skulder	16	146 350	140 695
Kortfristiga skulder	17	106 728	128 430
Summa skulder		253 078	269 125
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		410 330	413 019
Ansvarsförbindelser			
Kommunalt förlustansvar för egna hem		298	348
Borgensåtaganden	18	0	679
Ställda panter	19	17 600	17 600
Pensionsåtaganden		179 692	178 900
Övriga ansvarsförbindelser		92	98
Summa panter och ansvarsförbindelser		197 682	197 625

Notförteckning koncernen

(tkr)	2008	2007	2008	2007
1 Verksamhetens intäkter				
Vadstena kommun	110 772	113 834		
Vadstena Fastighets AB	43 470	42 746		
VÖKBY bredband AB	2 093	1 906		
Vadstena slotts möblering	41	41		
Avgår interna poster	-2 967	-3 107		
Summa	153 409	155 420		
2 Verksamhetens kostnader				
Vadstena kommun	-399 791	-392 858		
Vadstena Fastighets AB	-32 953	-31 940		
VÖKBY bredband AB	-1 472	-1 215		
Vadstena slotts möblering	-15	-73		
Justering pga olika periodisering	33	0		
Avgår interna poster	2 967	3 107		
Summa	-431 231	-422 979		
3 Avskrivningar o nedskrivningar				
Vadstena kommun	-12 718	-12 809		
Vadstena Fastighets AB	-4 934	-5 013		
VÖKBY bredband AB	-718	-675		
Summa	-18 370	-18 497		
4 Finansiella intäkter				
Vadstena kommun	1 228	788		
Vadstena Fastighets AB	276	344		
VÖKBY bredband AB	33	32		
Summa	1 537	1 164		
5 Finansiella kostnader				
Vadstena kommun	-2 665	-2 823		
Vadstena Fastighets AB	-5 309	-5 141		
VÖKBY bredband AB	-21	-41		
Summa	-7 995	-8 005		
6 Skatter				
Vadstena Fastighets AB, skatt på årets resultat	-163	-296		
7 Årets resultat				
Vadstena kommun	12 500	3 458		
Vadstena Fastighets AB	387	701		
VÖKBY bredband AB	-86	6		
Vadstena slotts möblering	27	-32		
Justering periodiseringar	33	0		
Summa	12 861	4 133		
8 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	521 039	506 840		
Årets nyanskaffningar	15 088	14 134		
Årets nedskrivningar	-1 020	65		
Årets avyttringar	-60	0		
Utgående anskaffningsvärde	535 047	521 039		
8 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående ackumulerade avskrivningar			-194 354	-179 465
Årets avskrivningar			-14 487	-14 889
Årets nedskrivningar			673	0
Utgående ack avskrivningar			-208 168	-194 354
Utgående restvärde			326 879	326 685
9 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde			57 560	54 685
Årets nyanskaffningar			3 243	3 112
Årets avyttringar			-28	-237
Utgående anskaffningsvärde			60 775	57 560
Ingående ackumulerade avskrivningar			-45 606	-42 123
Årets avskrivningar			-3 497	-3 483
Årets avyttringar			21	0
Utgående ack avskrivningar			-49 082	-45 606
Utgående restvärde			11 693	11 954
10 Finansiella anläggningstillgångar				
Vadstena kommun			12 848	13 252
Vadstena Fastighets AB			1 748	1 878
Avgår interna poster			-10 010	-10 010
Summa			4 586	5 120
11 Övriga omsättningstillgångar				
Vadstena kommun			4 253	4 047
VÖKBY bredband AB			13	15
Summa			4 266	4 062
12 Kortfristiga fordringar				
Vadstena kommun			16 208	28 182
Vadstena Fastighets AB			2 001	2 489
VÖKBY bredband AB			520	477
Vadstena slotts möblering			56	0
Avgår interna poster			-91	-393
Summa			18 694	30 755
13 Kassa och bank				
Vadstena kommun			41 691	28 865
Vadstena Fastighets AB			1 623	5 017
VÖKBY bredband AB			888	532
Vadstena slotts möblering			10	29
Summa			44 212	34 443
14 Eget kapital				
Ingående eget kapital			132 922	128 772
Årets förändring enligt resultaträkning			12 861	4 133
Övriga förändringar			0	17
Summa			145 783	132 922

Sammanställd redovisning

fortsättning noter koncernen	2008	2007
15 Avsättning för pensioner		
Vadstena kommun	10 579	10 388
Summa	10 579	10 388
16 Långfristiga skulder		
Vadstena kommun	47 370	60 715
Vadstena Fastighets AB	98 500	79 500
VÖKBY bredband AB	480	480
Summa	146 350	140 695
17 Kortfristiga skulder		
Vadstena kommun	74 701	76 877
Vadstena fastighets AB	31 263	51 219
VÖKBY bredband AB	873	722
Vadstena slotts möblering	14	5
Justering periodisering	-33	0
Avgår interna poster	-90	-393
Summa	106 728	128 430
18 Borgensåtagande		
Vadstena kommun	104 500	105 179
Avgår interna poster	-104 500	-104 500
Summa	0	679
19 Ställda panter		
Vadstena Fastighets AB	17 600	17 600
Summa	17 600	17 600

Redovisningsprinciper

Redovisningen har skett enligt god kommunal redovisningssed.

Anläggningstillgångar

upptas till anskaffningskostnaden minus ev. investeringsbidrag med avdrag för avskrivningar. Kommunen anser att värdet på en investering ska motsvara minst ett halvt basbelopp och ha en livslängd på minst tre år.

Leverantörsfakturor

inkomna efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret har i huvudsak skuldbokförts och belastat verksamhetsårets redovisning.

Utställda fakturor

efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret har fordringsförts och tillgodogjorts årets redovisning.

Kapitalkostnader

är den samlade benämningen på intern ränta och avskrivning. Internräntan beräknas på tillgångarnas bokförda värden. Räntesatsen under året var 5,0 procent (4,5 procent år 2007). Avskrivningarna beräknas på tillgångarnas ursprungliga nettoanskaffningsvärde enligt rak nominell metod. Aktivering av anläggningstillgångar görs två gånger per år, dels efter delårsbokslut i augusti samt vid helårsbokslutet. Det innebär att kommunen inte fullt ut följer rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning. Avskrivningar av anläggningstillgångar görs efter en bedömning av tillgångens nyttjandeperiod, viss vägledning finns i Sveriges kommuner och landstings (SKL) förslag till avskrivningstider.

Löner, semesterersättningar och övriga löneförmåner

har redovisats enligt kontantmetoden med undantag för ev. retroaktiva löner enligt löneavtal.

Sociala avgifter

har bokförts i form av procentuella personalomkostnadspålägg (PO), enligt rekommendation från SKL, i samband med löneredovisningen. Tidigare år utgick ett högre påslag som inkluderade interna kostnader. 2007 var det 44,21 procent.

Semesterlöneskuld

samt okompenserad övertid inklusive personalomkostnadspålägg (PO), redovisas i balansräkningen som en kortfristig skuld. Övergången till PO-påslag enligt SKL:s rekommendation har medfört att skulden minskat i högre grad än vid oförändrat PO-påslag (250 tkr).

Kostnads- och intäktsräntor

hörande till redovisningsåret har periodiserats till rätt år.

Långfristiga lån

Amorteringar på långfristiga lån som förfaller till betalning under det närmaste året efter balansdagen redovisas som kortfristig skuld.

Långfristiga fordringar

Amorteringar på långfristiga fordringar som förfaller till betalning under det närmaste året efter balansdagen redovisas som kortfristig fordring.

Pensionsåtaganden

Pensionsskulden redovisas enligt blandmodellen. Den pensionsskuld som intjänats fr.o.m. 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen. Beräkningarna har utförts av KPA. Den årliga förändringen av pensionsskulden redovisas bland verksamhetens kostnader i resultaträkningen. Den finansiella delen av pensionsskuldökningen redovisas som en finansiell kostnad. Den avgiftsbestämda ålderspensionen (tidigare benämnd individuella delen), inklusive löneskatt, är kostnadsförd och redovisas som en kortfristig skuld då utbetalningen sker i mars året efter. Pensionsåtaganden inklusive löneskatt som uppkommit före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse.

Statsbidrag

har i förekommande fall periodiserats.

Exploateringstillgångar

redovisas som omsättningstillgång.

Skatter

har bokförts och periodiserats enligt rekommendation från Rådet för kommunal redovisning. Preliminär slutavräkningen för 2008 har bokförts enligt Sveriges kommuner och landstings prognos. Ny rekommendation kom 2007.

Ord och begrepp i finansiella rapporter

Anläggningstillgångar

Fast och lös egendom avsedda att stadigvarande innehas.

Avskrivningar

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar. Avskrivning sker på anskaffningsvärde.

Avsättningar

Ekonomiska förpliktelser vilkas storlek eller betalningstidpunkt inte är helt bestämd. Exempel på avsättningar är kommunens pensionseskuld till de anställda.

Balanskrav

Balanskravet i KL 8 kap. 5§ innebär att kommunen måste ha balans mellan intäkter och kostnader i resultaträkningen. Om ett negativt resultat uppstår skall detta återställas under de närmast följande tre åren. Det finns emellertid möjlighet att, om synnerliga skäl föreligger, inte reglera ett negativt resultat.

Balansräkning

Visar vilka tillgångar och skulder kommunen har på bokslutsdagen. Man kan också säga att den visar hur kapitalet använts (tillgångar) och hur det har skaffats fram (skulder, avsättningar och eget kapital).

Eget kapital

Skillnaden mellan tillgångar och skulder i balansräkningen.

Finansieringsanalys

Visar hur kommunen under räkenskapsperioden investerat och hur den löpande verksamheten har finansierats samt vilken inverkan det fått på verksamhetens likvida ställning.

Intern ränta

Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggningstillgångar) som utnyttjas inom

en viss verksamhet. Beräknas på bokfört värde.

Kortfristiga skulder

Skulder med en förfallotid om ett år eller mindre från balansdagen.

Likviditet

Betalningsberedskap på kort sikt, d.v.s. förmåga att betala skulder i rätt tid.

Långfristiga skulder

Skulder med mer än ett års löptid

Nettoinvesteringar

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag m.m.

Nettokostnader

Kostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar m.m.

Nyckeltal

Ett måttetal för verksamhetens framgång. Mäter förhållandet mellan två storheter, eller ett enskilt värde för exempelvis kvantitet.

Resultaträkning

Visar årets resultat och hur det uppkommit. Den visar även förändringen av det egna kapitalet.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

Självfinansieringsgrad

Förändringen av långfristiga skulder i förhållande till nettoinvesteringar.

Soliditet

Andelen eget kapital i förhållande till totalt kapital.

Årsredovisningen har producerats av Vadstena Kommun, ekonomikontoret i samarbete med övriga förvaltningar och kommunala bolag.

Redigering och layout:

Marie Hillman

Bilder:

Bengt Åhs, Bildbolaget, Marie Hillman

Tryck:

Kommunens vaktmästeri

Vadstena Kommun

592 80 Vadstena

0143-150 00, Fax 0143-150 90

Mail: vadstena.kommun@vadstena.se

Besöksadress: Klosterledsgatan 32

Hemsida: www.vadstena.se